Jaarverslag

2017

oost nl

Ontwikkelingsmaatschappij
Oost-Nederland

Inhoudsopgave

Voorwoord	**4**
Samenvatting resultaten*	**6**
Verslag van de Raad van Commissarissen*	**8**
Directieverslag*	**12**
Profiel	13
Maatschappelijke waarde	15
Realisatie versus doelstellingen	16
Financiële resultaten	19
Risicomanagement*	19
Human Resource Management	22
Vooruitblik 2018	25
Kerntaken	**26**
Innoveren	27
Investeren	30
Internationaliseren	33
Jaarrekening	**37**
Overzicht participaties	70
Bijlagen	***77***
Raad van Commisarissen	78
Investment Committees	81
Index Global Reporting Initiative	84
Afkortingen en begrippen	90
Corporate Governance Code*	92

* Betreffende onderdelen behoren bij het bestuursverslag conform artikel 2:391 BW.

Voorwoord

Terugkijkend op 2017 staan wij allereerst stil bij het overlijden van directeur Karin van Willigen in augustus. Ondanks haar ziekte is Karin lang actief gebleven voor de organisatie. Tot het laatst toe bleef ze betrokken en gaf ze haar visie op de ontwikkelingsmaatschappij. Wij herdenken haar met groot respect en we waarderen haar belangrijke bijdrage aan Oost NL.

Halverwege 2017 zijn ontwikkelingsmaatschappij Oost NV en participatiemaatschappij PPM Oost gefuseerd tot Oost NL. Als algemeen directeur van Oost NL wil ik al onze medewerkers en stakeholders bedanken voor de wijze waarop ze het afgelopen jaar met alle veranderingen zijn omgegaan. Als directeur voel ik me enorm gesteund om het voortouw te nemen in onze gezamenlijke ambitie: het versterken van de concurrentiekracht en het innovatievermogen van het bedrijfsleven in Oost-Nederland.

Als geïntegreerde organisatie hebben we veel expertise en ervaring in huis en zijn we volledig gericht op de realisatie van deze ambitie. Bovendien gaat het goed met de economie. De voorwaarden zijn er dus om komend jaar, net als in 2017 (volgens het CBS), samen met onze partnerorganisaties, het in Oost-Nederland nog net iets beter te doen dan het landelijk gemiddelde. Daarvoor zetten onze medewerkers zich dagelijks in op onze kernactiviteiten: innoveren, investeren en internationaliseren.

Onze bedrijfsdoelstelling is sociaaleconomisch: het versterken van de economie en het bevorderen van werkgelegenheid in onze regio. We zijn dan ook geneigd om onze resultaten te meten naar euro's en arbeidsplaatsen. Daarnaast groeit echter het besef dat welzijn uiteindelijk nog belangrijker is dan welvaart. We staan dan ook voor maatschappelijke uitdagingen. De bijdrage van Oost NL moet niet gericht zijn op korte termijn successen, maar op de structurele verbetering van de welvaart van alle mensen in Oost-Nederland. Duurzame ontwikkeling vormt dan ook een centraal thema voor onze inspanningen. Economisch en maatschappelijk rendement gaan daarbij hand in hand.

In Oost-Nederland zijn tal van organisaties actief in het economische en maatschappelijke veld. Ondernemingen, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties, ondernemersverenigingen, brancheorganisaties, economic boards, innovatieloketten en vele andere partners waarmee wij samenwerken. Wij nodigen al deze partijen uit om samen met ons de brede welvaart in onze regio te bevorderen. We zoeken verbinding met alle kracht die in onze regio aanwezig is om samen te werken aan sociaaleconomisch en maatschappelijk rendement.

Ook intern richten wij ons op geïntegreerde samenwerking en openheid. Sinds onze fusie zijn we heel snel versmolten tot één organisatie met een eenduidige werkwijze en een heldere doelstelling. Ook de bedrijfscultuur is aan het veranderen. We communiceren steeds doelgerichter over successen en ook over tegenslagen. Iedere collega levert vanuit eigen kracht zijn of haar bijdrage. Vindingrijkheid en initiatief worden gestimuleerd, betrokkenheid en integer handelen zijn als kernwaarden voorwaardenscheppend voor ons gedrag.

Komend jaar maken we een update van ons meerjarenplan. Duurzame regionale ontwikkeling en het adresseren van maatschappelijke uitdagingen als impact van onze activiteiten zullen daarin nog beter tot hun recht komen.
We kijken uit naar een succesvol 2018 met vele, mooie, duurzame projecten!

Marius Prins
algemeen directeur

Samenvatting resultaten 2017

Prestatie indicatoren

Bedrijfsresultaat Oost NL

620.000

Business Development

38
miljoen euro uitgelokte investeringen

1.997
arbeidsjaren

International

165
miljoen euro bedrijfsinvesteringen bedrijfsvestiging of -uitbreiding

1.259
additionele arbeidsplaatsen bedrijfsvestiging of -uitbreiding (de komende drie jaar)

187
ondernemers uit Oost-Nederland namen deel aan handelsbevorderingsactiviteiten (en 96 ondernemers van buiten de regio)

Capital
(inclusief fondsen onder management)*

29,9
miljoen verstrekte financieringen en € 18,8 miljoen in cash-out

222,7
miljoen euro uitgelokte investeringen

6,6
miljoen euro exit-opbrengsten

2.406
arbeidsplaatsen in 2017

→ **6.159**
verwachte arbeidsplaatsen over 5 jaar (fte)

Capital **

6,6
miljoen verstrekte financieringen en € 4,7 miljoen in cash-out

79,9
miljoen euro uitgelokte investeringen

6,5
miljoen euro exit-opbrengsten

1.482
arbeidsplaatsen in 2017

→ **3.293**
verwachte arbeidsplaatsen over 5 jaar (fte)

Zie bijlage 'Afkortingen en Begrippen' voor de omschrijvingen van de indicatoren.

* *Hieronder zijn opgenomen alle fondsen waarvan Oost NL fondsbeheerder is: Participatiefonds Oost NL, GVI-II, Topfonds Gelderland, IEG, MKG, FGC, FGV, FHBG, IFO I, IFO II, IFT.*

** *Hieronder zijn opgenomen Participatiefonds Oost NL en GVI-II.*

Maatschappelijke indicatoren

Portfoliobedrijven Oost NL

Reductie CO2 (in kg)

8,5 miljoen

Kennis

€ 36,2 miljoen

R&D-uitgaven

150

Duurzame samenwerkings-verbanden met andere bedrijven

330

Samenwerkingsverbanden met kennisinstellingen en -netwerken

Mijlpalen

23

Aantal verleende octrooien

28

Nominaties voor prijzen en awards

Verslag van de Raad van Commissarissen

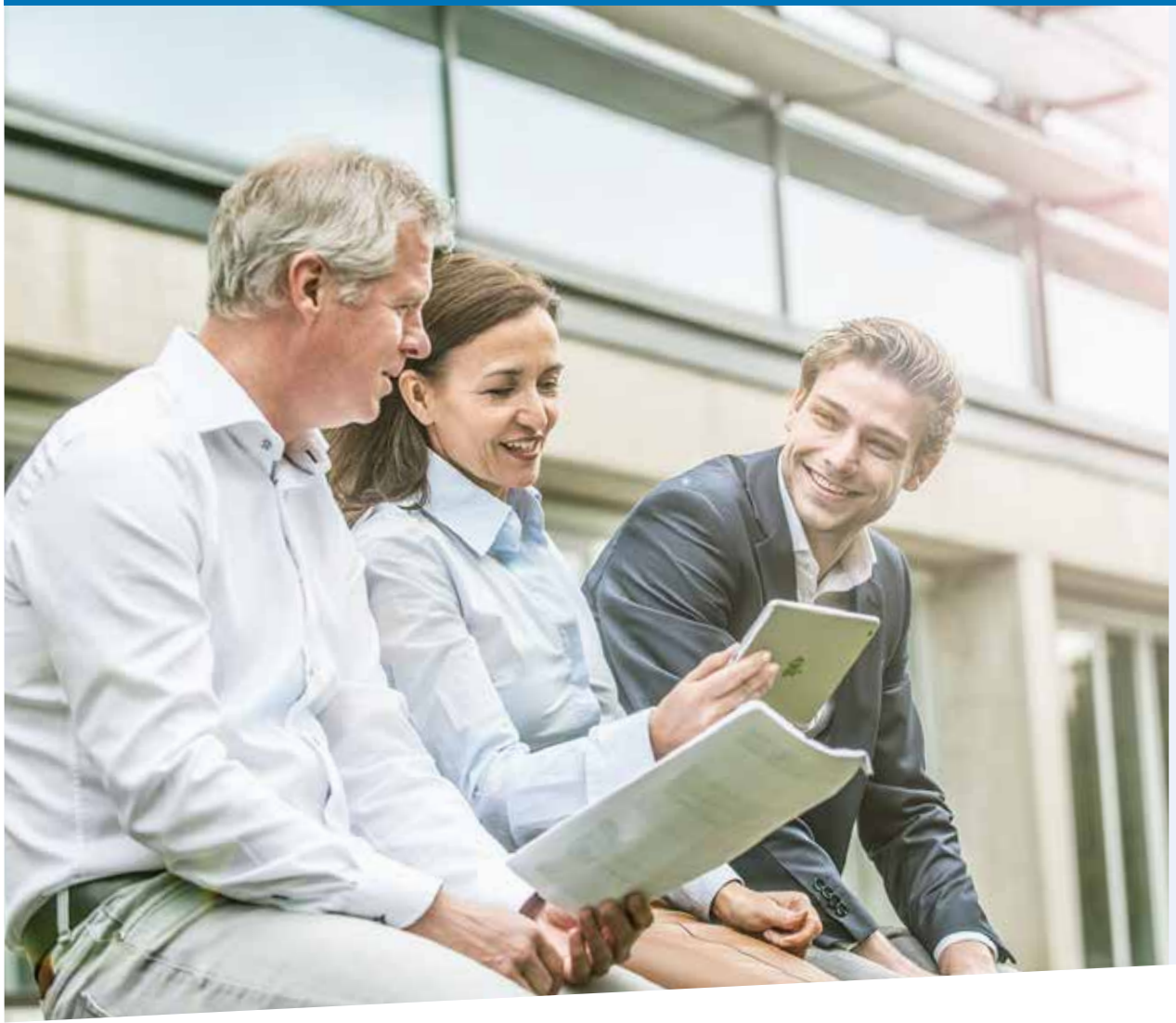

Voor Oost NL stond het jaar 2017 in het teken van de fusie van Oost NV en PPM Oost. In de eerste helft van het jaar heeft de Raad zich grondig voorbereid; in de tweede helft kreeg de samensmelting daadwerkelijk vorm. Als Raad zijn we zeer tevreden over deze ontwikkeling. De werkwijze van het nieuwe Oost NL is sterk geïntegreerd; we kunnen onze relaties nog beter bedienen. Dat positieve effect is nu al zichtbaar.

Het integratiejaar 2017 werd overschaduwd door het overlijden van Karin van Willigen. Zij heeft een geweldige prestatie geleverd in de ontwikkeling van Oost NV. Als afsluiting van haar bestuursperiode heeft ze op de dag voor de fusie het stokje overgedragen aan Marius Prins en daarmee haar vertrouwen geschonken aan het nieuwe team. We zijn haar zeer dankbaar voor haar inzet.

Met de fusie hebben we ook een aanzet gegeven tot vereenvoudiging van onze organisatie. Het is de wens van de RvC om de komende jaren in overleg met de aandeelhouders die lijn voort te zetten. Zo willen we kijken of de fondsenstructuur eenvoudiger kan.

Drie pijlers bepalen ons werk: innoveren, investeren en internationaliseren. Dat is zo en dat blijft zo. De accenten van ons werk zijn echter afhankelijk van de tijd. Op dit moment is er veel geld in de markt beschikbaar, maar de markt blijft risico-avers. Daarom speelt Oost NL een actieve rol om starters in onze werkvelden te ondersteunen. Wanneer de economische omstandigheden wijzigen, zullen wij ook onze focus daarop aanpassen. Met behoud van onze eigen stabiliteit. We zien een positieve ontwikkeling bij onze investeringen. We behalen het resultaat dat we ons tot doel hadden gesteld.

De impact van onze organisatie is niet alleen economisch of sociaaleconomisch; we willen ons bewust richten op thema's die maatschappelijk relevant zijn, zoals duurzaamheid en gezondheid. In onze regio is er al veel economische bedrijvigheid op die terreinen en wij willen die ontwikkelingen nog verder stimuleren. De samenleving vraagt daar ook om.

De RvC kwam in 2017 zes keer bijeen. Op één vergadering na, waarin één commissaris afwezig was, waren alle commissarissen steeds aanwezig op de vergaderingen van de Raad. Ook in de commissievergaderingen waren de commissarissen steeds aanwezig. Dit leidt tot een totaal aanwezigheidspercentage van 83% voor één commissaris voor de reguliere vergaderingen van de Raad en een 100% aanwezigheidspercentage voor de overige commissarissen en voor de commissievergaderingen.

Als toezichthouder hebben we onze eigen statutaire taken en verantwoordelijkheden, maar we geven aan bestuur en organisatie de ruimte om te werken. We zijn klankbord voor majeure ontwikkelingen en ingrijpende besluiten. Zo hebben wij in 2017 intensief meegesproken over de fusie, de opvolging van de bestuurder, de relatie met de aandeelhouders en de structuur van de fondsen. De RvC is betrokken geweest bij het vaststellen van het Meerjarenplan 2015-2019 en heeft in dat kader met het bestuur expliciet gesproken over de strategie van de organisatie. Ook bij de jaarlijkse vaststelling van het Activiteitenplan is de RvC betrokken bij de strategische discussies. In elke vergadering stellen we, naast formele punten, minstens één inhoudelijk onderwerp aan bod. We laten ons daarbij informeren door mensen buiten het management, zodat wij ook een beeld hebben van de talenten in de organisatie. De RvC volgde in 2017 gezamenlijk een Governance training.

Er vond een zelfevaluatie plaats van zowel de RvC als de auditcommissie en de remuneratiecommissie. Hierbij is tevens ieders inbreng in de vergaderingen geëvalueerd. We hebben geconstateerd dat we in een open cultuur met elkaar overleggen, waarin verschillende opvattingen tot een vruchtbare discussie leiden. In een goede dialoog en met inbreng van eenieder komen we tot gedragen besluiten. De conclusies van de evaluaties zijn mede van invloed geweest op de profielschets en de keuze voor de kandidaten voor de twee vacatures in de RvC waarvan één in 2017 is ingevuld en waarvan de andere in 2018 ontstaat. In 2017 heeft ten aanzien van de bestuurders een individuele beoordeling door de remuneratiecommissie plaatsgevonden na consultatie van de Raad. Concrete suggesties voor verbeterpunten zijn in individuele evaluatiegesprekken gedeeld met de bestuurders. De Raad volgt de voortgang op die punten en bespreekt die in een volgend evaluatiegesprek met de bestuurder. Alle commissarissen zijn onafhankelijk zoals bedoeld in de Nederlandse Corporate Governance Code. Onze auditcommissie vergadert twee keer per jaar. De belangrijkste onderwerpen in 2017 waren de bespreking van het accountantsverslag en de evaluatie controle jaarrekening 2016, risicomanagement, en de nieuwe privacywetgeving (Algemene Verordening Gegevensbescherming).
Met de Ondernemingsraad hebben we twee keer per jaar een regulier overleg. Daarnaast onderhouden we informele contacten met bestuur en aandeelhouders en zijn we aanwezig bij bijeenkomsten met relaties. We vinden het belangrijk om goed te luisteren naar stakeholders en voeling te houden met de dagelijkse praktijk van het werk van Oost NL. In 2017 brachten we een werkbezoek aan drie bedrijven in Twente, waaronder een bedrijf dat actief is in fotonica en inspeelt op de kansrijke ontwikkelingen rondom de Universiteit Twente en een Spaanse donutbakkerij die zich in onze regio gevestigd heeft mede dankzij de proactieve inspanningen van Oost NL. Als Raad hebben we veel waardering voor het huidige functioneren van de organisatie en de wijze waarop de organisatie inspeelt op veranderende omstandigheden en nieuwe mogelijkheden.

Onze remuneratiecommissie is het afgelopen jaar vijfmaal bijeengekomen en heeft gewerkt aan de opvolging van de heer Schepers. We zijn verheugd met het toetreden van de heer Klein Essink, die tevens lid van de auditcommissie is geworden. Conform het beperkt structuurregime heeft de RvC een grotere vrijheid gekregen voor de opvolging van leden. Die vrijheid willen wij echter alleen benutten in goed overleg met de aandeelhouders. Alleen in nauwe samenwerking en in overeenstemming bereiken we de beste resultaten voor de organisatie. Aan het eind van 2017 zijn we tevens gestart met gesprekken rond de opvolging van de heer Doek, die tijdens de komende aandeelhoudersvergadering in mei 2018 statutair zal aftreden. Gedurende het jaar zijn er diverse gesprekken geweest met de bestuurders in verband met bijzondere omstandigheden zoals de fusie en

het overlijden van één van de bestuurders. De belangrijkste onderwerpen die in de vergadering van de remuneratiecommissie aan de orde zijn gekomen zijn de opvolging van de directie en de continuïteit in het bestuur.

Voor het komend jaar zien we de verdere ontwikkeling van ICT en digitalisering als een belangrijk thema voor onze klanten en onze interne organisatie. De invoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming in mei 2018 vraagt ook veel van onze organisatie. We monitoren marktontwikkelingen op het gebied van arbeidsvoorwaarden om ook in de toekomst een aantrekkelijke werkgever te blijven. Een aantal van de externe regionale fondsen onder management van Oost NL worden in 2018 geëvalueerd. Wij zullen hierover met onze aandeelhouders in gesprek gaan. Een punt van zorg is ook de Rijksbijdrage in de exploitatie van de ROM's. Die is nog steeds 1 miljoen euro, maar er wordt in toenemende mate een beroep gedaan op de kennis van Oost NL, ook voor taken die voorheen bij het Rijk lagen. Het zou goed zijn als de Rijksbijdrage gelijke tred houdt met de toegenomen vraag.

Tot slot vragen wij aandacht voor de spreiding van economische activiteiten over heel Nederland. De toeristische sector onderkent al dat eenzijdige concentratie in de Randstad tot problemen leidt. Wij pleiten dan ook voor betere benutting van het economisch potentieel van onze regio. Ondersteuning van economische ontwikkelingen in onze regio draagt bij aan een evenwichtige ontwikkeling van de Nederlandse samenleving. Breek uit de grenzen van de Randstad. Houd Nederland groot.

De personalia van de leden van de Raad zijn opgenomen in de bijlage op pagina 78.

Apeldoorn, 17 mei 2018

Raad van Commissarissen
Ontwikkelingsmaatschappij Oost Nederland NV

Mr. G.H.N.L. van Woerkom
G. Braaksma
Drs. H.A. Doek
Drs. C.E. Habes
D.J. Klein Essink RA

Samenstelling RvC en rooster van aftreden

Lid RvC	*Benoeming*	*Aftredend*
De heer mr. G.H.N.L. van Woerkom (voorzitter RvC, lid remuneratiecommissie)	Benoemd (eerste termijn) met ingang van 18 mei 2015	Aftredend bij de algemene vergadering (AV) Oost NL 2019
De heer drs. H.A. Doek (lid RvC, voorzitter auditcommissie)	Benoemd (tweede termijn) met ingang van 8 mei 2014	Aftredend bij de AV Oost NL 2018
De heer G. Braaksma (lid RvC)	Benoemd (eerste termijn) met ingang van 7 januari 2014	Aftredend bij de AV Oost NL 2018
Mevrouw drs. C.E. Habes (lid RvC, voorzitter remenuratiecommissie)	Benoemd (eerste termijn) met ingang van 8 mei 2014	Aftredend bij de AV Oost NL 2018
De heer D.J. Klein Essink RA (lid RvC, lid auditcommissie)	Benoemd (eerste termijn) met ingang van 1 juni 2017	Aftredend bij de AV Oost NL 2021

Directieverslag

De Nederlandse economie zit in de lift. We zien een groei in investeringen bij bedrijven, daling van werkloosheid, veel startende bedrijven en betere bedrijfsresultaten. Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek presteren de economieën van Gelderland en van Overijssel zelfs nog beter dan die van Nederland in het geheel. Voor 2018 voorziet het economische bureau van ING in beide provincies een groei van circa 3% van het bruto binnenlands product en een daling van de werkloosheid naar circa 4%.

De lichten van de economie staan dus op 'groen'. Bovendien biedt het regeerakkoord van ons nieuwe kabinet handvatten om de economische structuur in Oost-Nederland nog verder te verstevigen en regionale ondernemers te ondersteunen.

In Oost-Nederland voegen wij daar als troeven nog aan toe: de drie universiteiten en één umc, de vijf hbo-instellingen, de internationale scholen, de beschikbare ruimte voor bedrijfsvestigingen en de prettige leefomgeving.

Minder regeldruk moet leiden tot meer flexibiliteit en efficiency voor het bedrijfsleven. Bovendien breidt de overheid de MKB Innovatiestimulering Regio en Topsectoren (MIT) uit. Samen met innovatiekredieten voor het mkb en de aangekondigde financieringsmogelijkheden van Invest-NL zijn dat - naast ons eigen regionale investeringsbeleid - aanvullende financieringsmogelijkheden voor innovatieve (startende) ondernemers in Oost-Nederland.

Het regeerakkoord effent de weg om de topsectoren en sleuteltechnologieën verder te ontwikkelen. Daarbij wordt expliciet gekeken naar maatschappelijke uitdagingen als mobiliteit, veiligheid en gezondheid. Maar ook naar vraagstukken rond energietransitie, duurzaamheid, landbouw, water, voedsel en high tech. Precies deze maatschappelijke uitdagingen en innovatie-onderwerpen zitten in de kracht van Oost-Nederland. Volop kansen dus om onze positie te versterken.

De provincies Gelderland en Overijssel zijn nu halverwege de bestuursperiode en gaan de komende jaren verder inzetten op de thema's digitaliseringstransitie, innovatie, human capital en mobiliteit. Daarnaast vraagt Overijssel specifiek aandacht voor de ontwikkeling van circulaire economie en Gelderland voor de verdere ontwikkeling van haar verborgen industriekampioenen.

Nieuwe organisatie

In juni 2017 zijn de ontwikkelingsmaatschappij Oost NV en participatiemaatschappij PPM Oost gefuseerd. De nieuwe organisatie Oost NL biedt (clusters van) bedrijven een samenhangend pakket van diensten integraal aan. Daarbij blijven we ons richten op onze drie kerntaken: innoveren, investeren en internationaliseren. Het nieuwe MT is bezig om de efficiency en effectiviteit van het team verder te verhogen. We willen hecht samenwerken met partners en de impact van onze activiteiten beter zichtbaar maken.

De wereld om ons heen verandert ingrijpend. Initiatieven voor schone energie en de steeds verdergaande digitalisering zijn daar voorbeelden van. Zowel in het nieuwe regeerakkoord als in de midterm reviews van de provincie Gelderland en Overijssel wordt de urgentie van deze thema's onderschreven. In de loop van 2018 willen we daarom ons meerjarenplan tegen het licht houden en actualiseren.

Profiel

Oost NL is de ontwikkelingsmaatschappij van Oost-Nederland. In opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en de provincies Overijssel en Gelderland versterken wij de regionale economie. We ondersteunen ondernemers met publiek geld en met onze kennis, kunde en netwerken. Daarbij richten we ons vooral op het mkb. Centraal staan onze klanten: innovatieve starters en groeiers. Voor hen leggen we verbindingen, ook met grote bedrijven.

Als maatschappelijke organisatie streven wij niet naar maximalisatie van de winst, maar naar een optimale balans tussen financiële en maatschappelijke impact.
Dat onderscheidt ons wezenlijk van andere marktpartijen. We werken aan duurzame groei van de regionale economie en werkgelegenheid, maar tegelijkertijd willen wij gunstige voorwaarden scheppen voor het oplossen van maatschappelijke, vaak mondiale vraagstukken.
Met focus op duurzaamheid, smart industry en concepten voor een gezond leven.

Wij ondersteunen ondernemers waar de markt het laat afweten of waar de markt nog onvoldoende functioneert. We zijn complementair aan de markt, in de hoogste risicocategorie, daar waar de markt zonder ons risico's nog niet durft aan te gaan. We durven uitdagingen aan te gaan en daarmee co-financiers aan te trekken. Met onze projecten maken we het verschil en zetten we ontwikkelingen in gang. De politiek zet de kaders en bepaalt de richting; wij maken de vertaalslag van beleid naar praktijk. Wij zorgen dat er dingen sneller gebeuren. Met een open oog voor duurzame verbindingen.

Bedrijfsonderdelen

Onze activiteiten voeren wij uit via drie bedrijfsonderdelen – business units – die volledig geïntegreerd met elkaar samenwerken:

> ***Business Development*** ondersteunt de groei van het regionale mkb bij de realisatie en het naar de markt brengen van innovaties. Hiervoor vormen we consortia met meerdere bedrijven, kennisinstellingen en overheden.
> ***Capital*** financiert startende en groeiende innovatieve mkb-ondernemers met risicokapitaal uit verschillende (innovatie)fondsen. Daarnaast biedt Oost NL deze ondernemers kennis, netwerk en persoonlijke contacten.
> ***International*** biedt internationale en bovenregionale bedrijven een 'zachte landing' in onze regio. Wij ondersteunen deze bedrijven bij hun besluitvorming over de vestigingslocatie door informatievoorziening op maat en het organiseren van bezoeken aan onze regio. Mkb-bedrijven in onze regio ondersteunen wij bij het uitbreiden van hun internationale activiteiten.

Topsectoren

We zijn hoofdzakelijk actief in vier topsectoren waar Nederland internationaal in uitblinkt. Voor Oost-Nederland gaat het om:

> ***Agro-Food:*** Oost NL ontwikkelt met name innovatieprojecten op de vakgebieden biobased business, voeding & gezondheid en voeding & technologie. Economische innovatie begint bij bedrijven, maar echte kracht ontwikkel je door samenwerking met kennisinstituten. Oost NL speelt een belangrijke rol bij het bij elkaar brengen van partijen en bij het initiëren van projecten.
> ***Cleantech & Energy:*** Nederland committeert zich aan de realisatie van Europese klimaatdoelstellingen. Oost-Nederland wil daarbij koploper zijn en nieuwe technologische bedrijvigheid creëren. We investeren in activiteiten die een cross-over tussen onder meer de sectoren energie, de maakindustrie en high tech en die een versnelling geven aan de energietransitie.
> ***Life Sciences & Health:*** Op medisch technologiegebied zijn er in Oost-Nederland twee sterke clusters aanwezig: Health Valley, gegroepeerd rond de Radboud Universiteit, het Universitair Medisch Centrum Radboudumc en de St. Maartenskliniek in Nijmegen, en Zorg & Technologie met de Universiteit Twente, het Revalidatiecentrum Roessingh en het Medisch Spectrum Twente in Enschede. Oost NL faciliteert en coördineert gezamenlijke projecten en bijeenkomsten.
> ***High Tech:*** In Oost-Nederland heeft High Tech een sterke basis in Twente, rond de technologische industrie en de universiteit. Oost NL begeleidt mkb-bedrijven bij de ontwikkeling van innovaties. Specialiteiten van Oost-Nederland zijn onder meer micro- en nanotechnologie, geïntegreerde systemen, sensortechnologie, medical imaging, fotonica, robotica, smart materials en advanced manufacturing.

‘Wij maken het verschil door de economische structuur in Oost-Nederland duurzaam te versterken’

Input

Menselijk kapitaal
> Medewerkers/talent (man & vrouw)

Intellectueel kapitaal
> Kennis van de markt en kennis-instituten en dito mensennetwerk
> Kennis en expertise van vertaling en uitvoering van beleid naar marktkansen

Sociaal kapitaal
Samenwerking:
> Bedrijfsleven (regionaal, nationaal & internationaal)
> Overheid
> Kennispartners
> Andere ROM’s
> Trade & Innovate NL
> Invest-NL
> RVO/NFIA

Financieel kapitaal
> Europese, Nationale en Provinciale Fondsen/Middelen

Onze financieringen
> Basisactiviteiten
> Additionele opdrachten

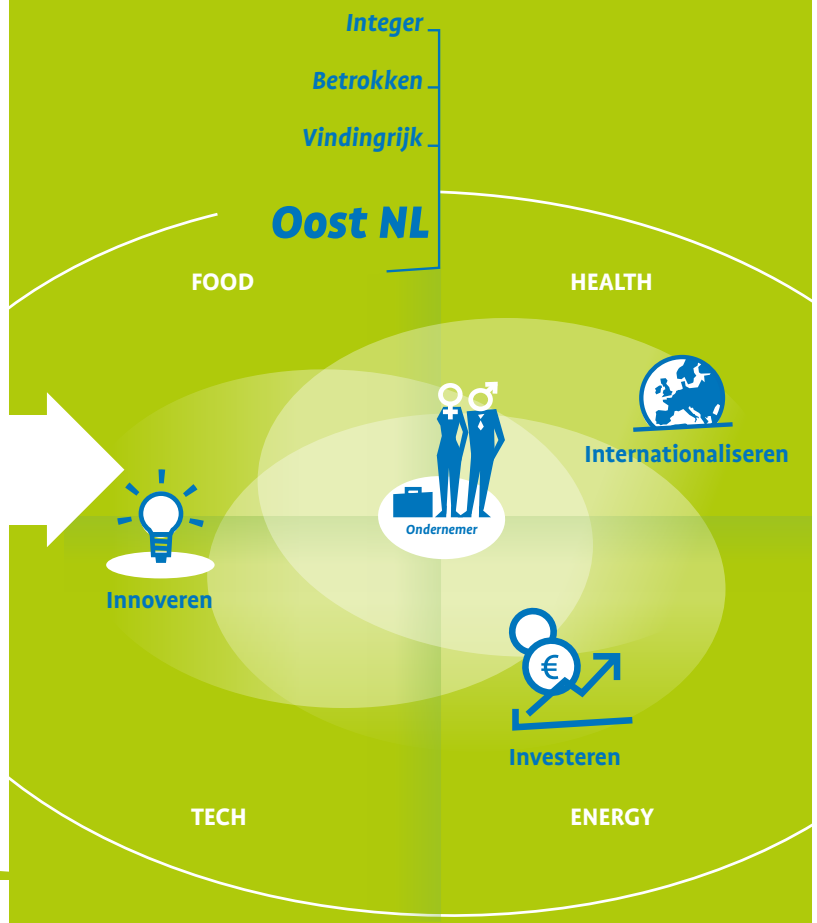

Output

Innoveren
> Innovatie investeringen
> Ontwikkeling van consortia van samenwerkende bedrijven (regionaal, nationaal, internationaal)
> Gecreëerde arbeidsjaren
> Business cases

Investeren
> Directe investeringen
> Verstrekte financieringen
> Uitgelokte investeringen
> Exit opbrengsten
> Contacten met bedrijven

Internationaliseren
> Investeringen door bedrijven
> Additionele directe arbeidsplaatsen
> Deelnemende bedrijven handelsbevordering

Sociaal rendement
> Klanttevredenheid
> Scholingstrajecten/ trainingen medewerkers

Smart & Sustainable industries

Concepts for a healthy life

Outcome

- *Duurzame energie en CO_2 reductie*
- *Gezond, duurzaam geproduceerd voedsel*
- *Effectieve, betaalbare zorg*
- *Watermanagement en aanpassing aan klimaatverandering*
- *Circulaire economie, maximalisatie circulair gebruik grondstoffen*
- *Schoon, veilig, efficiënt vervoer & transport*
- *De veilige samenleving*
- *Inclusieve, Innovatieve samenleving*

Corporate governance

Oost NL volgt de algemene richtlijnen van de Nederlandse Corporate Governance Code. Oost NL past de principes en best practices van de Code toe voor zover deze van toepassing zijn op een organisatie van onze omvang en inrichting. Daarvoor gebruikt de directie een uitgebreid instrumentarium: het meerjarenplan, het activiteitenplan, de begroting en het eigen handboek administratieve organisatie. Op onze website en in een bijlage van dit jaarverslag beschrijven wij onze visie op de code.

De directie verklaart naar haar beste wetenschap dat voor zover bekend (zie pagina 19 tot en met 21):

- het verslag in voldoende mate inzicht geeft in tekortkomingen in de werking van de interne risico-beheersings- en controlesystemen;
- voornoemde systemen een redelijke mate van zekerheid geven dat de financiële verslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat;
- het naar de huidige stand van zaken gerechtvaardigd is dat de financiële verslaggeving is opgesteld op going concernbasis, gezien de analyse die de directie heeft gemaakt van het vermogen, de ontwikkeling van het resultaat en de liquiditeit; en
- in het verslag de materiële risico's en onzekerheden zijn vermeld die relevant zijn ter zake van de verwachting van de continuïteit van de vennootschap voor een periode van twaalf maanden na opstelling van het verslag.

Het toezicht op Oost NL berust bij de Raad van Commissarissen van Oost NL. Het Investment Committee Directe Investeringen respectievelijk het Investment Committee Fonds-in-fondsinvesteringen adviseert het bestuur over voorstellen van de business unit Capital ter zake van investeringen in ondernemingen respectievelijk fondsen vanaf een bedrag van € 250.000. Na een positief advies van het betreffende Investment Committee beslist de directie. Bij investeringen boven een bedrag van € 2,5 miljoen is tevens goedkeuring vereist van de Raad van Commissarissen. De leden van de Investment Committees worden door de Raad van Commissarissen benoemd. In de bijlage vanaf pagina 81 wordt aangegeven uit welke leden de Investment Committees bestaan en is per lid een uitgebreid profiel opgenomen.

Maatschappelijke waarde

Als ontwikkelingsmaatschappij werken wij in het belang van de samenleving. Onze maatschappelijke relevantie is ons bestaansrecht. Maatschappelijk rendement is ons adagium. Alle activiteiten van Oost NL staan in het teken van 'people, planet, profit en progress'. Door de economie te versterken en werkgelegenheid te bevorderen, streven we naar meer welvaart en welzijn in onze regio.

We dragen bij aan oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken onder meer op het gebied van energie, gezondheid, voedsel en veiligheid. Bij het evalueren van onze activiteiten kijken we niet alleen naar de direct meetbare factoren als investeringen en aantallen arbeidsplaatsen, maar ook naar de achterliggende waarden en de maatschappelijke impact van onze activiteiten.

We werken samen met de provincies Gelderland en Overijssel, ministeries, gemeenten, andere regionale ontwikkelingsmaatschappijen, economic boards, hogescholen, universiteiten, onderzoeks- en kennisinstellingen, branche- en belangenorganisaties, banken, accountants, private investeerders, RVO.nl/NFIA, Kamer van Koophandel, Novel-T, Kennispoort Zwolle, Stedendriehoek Innoveert, Stichting KiEMT, Food Valley NL, Health Valley, Briskr en de Regionale Centra voor Technologie.

Met zijn allen zijn we heel hard aan het werk om de welvaart in Oost-Nederland duurzaam te versterken.
Wij zijn voorstander van elke vorm van krachtenbundeling waarin iedere partij zijn eigen expertise inbrengt en waarin de rollen en taken helder geformuleerd zijn. Als maatschappelijke organisatie zijn wij complementair aan de markt. Wij kunnen een brug slaan tussen verschillende partijen. Ook in financieringen zien wij steeds meer samenwerkingsvormen, bijvoorbeeld de combinatie van onze eigen inzet, samen met een particuliere investeerder en/of crowdfunding.

MVO

We toetsen al onze initiatieven op de maatschappelijke impact die we daarmee realiseren: zowel contacten met ketenpartners, klanten en toeleveranciers als project- en investeringsvoorstellen en deelnemingen. Wij laten ons niet in met bedrijven die niet voldoen aan onze standaarden van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Oost NL neemt deel aan de transparantiebenchmark. De score in 2016 was 128 punten.

Directie, medewerkers en commissarissen hebben geen aandelenbezit in Oost NL en er is geen sprake van belangenverstrengeling tussen de vennootschap en de directie of de commissarissen. Oost NL kent een klokkenluidersregeling; daarvan is in 2017 geen gebruik gemaakt. De klachtenprocedure van Oost NL staat helder beschreven op onze website. Onze directie behandelt elke klacht persoonlijk.

Maatschappelijke uitdagingen

Duurzaamheid, digitalisering, circulaire economie; ontwikkelingen die al langer zichtbaar zijn, werden in 2017 nog explicieter en krijgen een centrale rol in ons werk. De provincies Overijssel en Gelderland hebben allebei ambitieuze energietransitiedoelstellingen. Wij stimuleren een breed pallet aan innovaties op het gebied van duurzame energie (van zonnepanelen tot waterstoftechnologie) en de circulaire economie: grondstoffenbesparing, terugdringing van afvalstromen en mestoverschot, enzovoorts. Onze participaties op het gebied van Cleantech & Energy, maar ook de De Groeiversneller energie, verschillende EU-projecten en andere business development activiteiten zijn daarin bepalend. Ook het nieuwe regeerakkoord vraagt expliciet aan de regio's om maatschappelijke uitdagingen te adresseren. Met economische bedrijvigheid kunnen wij een positieve bijdrage leveren aan het oplossen van de voedselproblematiek, betaalbare zorg en de energietransitie. Op dat gebied doen wij ook zaken met andere departementen, zoals het Ministerie van Defensie. Wat dat betreft verruimt ons werkterrein zich. We blijven uiteraard actief voor Oost-Nederland, maar we moeten steeds meer over grenzen heen kijken om ambities waar te maken. Ook binnen Trade & Innovate NL, een samenwerkingsverband tussen acht publieke organisaties, waaronder Oost NL, zien wij goede mogelijkheden om samen te werken met regio-overstijgende partners.

Materialiteitsanalyse

Op basis van interne gesprekken, contacten met stakeholders en deskresearch hebben we een inventarisatie gemaakt van maatschappelijke aspecten die van belang zijn voor Oost NL en onze stakeholders. Vervolgens hebben we de onderwerpen geprioriteerd en per onderwerp het belang voor stakeholders afgezet tegen het belang voor Oost NL. Dit is vervolgens grafisch weergegeven in de materialiteitsmatrix.

Materialiteitsmatrix

Alle 15 opgenomen onderwerpen zijn voor Oost NL van belang. De zeven boven de lijn worden het meest materieel bevonden door zowel onze interne als onze externe stakeholders. Op deze manier wordt inzichtelijk welke maatschappelijke aspecten voor Oost NL een speerpunt zijn. De uitkomsten zijn gebruikt voor het bepalen van de inhoud van dit jaarverslag conform de richtlijnen van het Global Reporting Initiative en zijn richtinggevend voor de vormgeving van het beleid de komende jaren.

Realisatie versus doelstellingen

We stellen onze doelstellingen jaarlijks vast in nauwe samenwerking met onze stakeholders. We meten onze resultaten aan de hand van confirmation letters en/of beschikkingen.

Onze business unit Business Development realiseerde een projectvolume van € 38,26 miljoen. Dat lag iets boven de doelstelling voor deze sub-indicator, namelijk € 35 miljoen. In het onderhanden werk zagen we een totaal aantal cases van ruim 130 voor Oost-Nederland, waarvan 31% in Agro-Food, 29% in Life Sciences & Health en circa 40% in de technologiesector. Dit laatste is niet vreemd; technologie is een 'key enabler' voor andere sectoren. De gerealiseerde projecten vonden iets meer plaats in Gelderland. Het aantal gerealiseerde investeringen lag iets hoger dan de afgegeven prognose. Met name de extra impuls van Gelderland op het gebied van RedMedtech Ventures en de vouchers voor groei en energie hebben hieraan bijgedragen.

Onze business unit Capital investeerde in 7 nieuwe ondernemingen en realiseerde voor een bedrag van € 6,5 miljoen aan exit-opbrengsten en behaalde daarmee een resultaat van € 0,7 miljoen. Ultimo 2017 bedroeg de gecalculeerde meerwaarde van de portfolio € 26,1 miljoen. Met inbegrip van deze meerwaarde voldoet Oost NL aan de door de aandeelhouders gestelde meerjarige rendementsdoelstellingen (eigen kosten en inflatie goedmaken).

Onze business unit International ondersteunde het vorig jaar 38 bedrijven met vestiging of uitbreiding in Oost-Nederland. Als gevolg hiervan worden circa 1.259 nieuwe directe arbeidsplaatsen gecreëerd en wordt ongeveer € 165 miljoen aan bedrijfsinvesteringen gerealiseerd. Dit is fors boven de doelstelling van 2017. De vestiging van het R&D Centre van Unilever in Wageningen heeft in belangrijke mate bijgedragen aan de zeer gunstige resultaten. Met name in Gelderland en Twente waren de resultaten boven verwachting. Voor de vestiging van nieuwe bedrijven vanuit het buitenland werkt Oost NL intensief samen met de Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA). Bovendien zijn er in het afgelopen jaar 19 events (matchmaking, buitenlandse reizen, beursbezoeken, etc.) georganiseerd met als doel het regionale mkb meer internationale exposure te geven. Bijna 200 regionale mkb-ondernemers hebben hieraan deelgenomen en bijna 100 ondernemers van buiten de regio.

Hoofdindicatoren

(bedragen in € mio)	*Realisatie 2017*	*Doelstelling 2017*	*Realisatie 2016*
Business Development			
Uitgelokte investeringen	€ 38,3	€ 35	€ 42,8
Arbeidsjaren	1.997	1.500	n.v.t.
Capital incl. Fondsen onder Management**			
Verstrekte financieringen	€ 29,9	€ 32,4	€ 26,6
Investeringen (cash-out)	€ 18,8	€ 20,1	€ 18,7
Exit-opbrengsten	€ 6,6	€ 4,7	€ 14,8
Capital***			
Verstrekte financieringen	€ 6,6	€ 7,8	€ 9,1
Investeringen (cash-out)	€ 4,7	€ 4,9	€ 5,5
Exit-opbrengsten	€ 6,5	€ 4,2	€ 4,4
International			
Nieuwe directe arbeidsplaatsen als gevolg van bedrijfsvestiging of -uitbreiding*	1.259	860	1.319
Investeringen als gevolg van bedrijfsvestiging of -uitbreiding*	€ 164,8	€ 100	€ 182
Deelnemende ondernemers handelsbevorderingsactiviteiten	187	n.v.t.	n.v.t.

* Te verwachten in komende drie jaar, conform de systematiek van Netherlands Foreign Investment Agency.

** Hieronder zijn opgenomen de fondsen waarvan Oost NL fondsmanager is: Participatiefonds Oost NL, GVI-II, Topfonds Gelderland, IEG, MKG, FGC, FGV, FHBG, IFO I, IFO II, IFT.

*** Hieronder zijn opgenomen Participatiefonds Oost NL en GVI-II.

Financiële resultaten*

Het resultaat van Ontwikkelingsmaatschappij Oost Nederland NV (Oost NL) bedroeg € 620.000 positief. Het resultaat voor ontwikkelingsactiviteiten bedroeg € 96.000 negatief, voor de participatieactiviteiten (Capital) bedroeg het resultaat € 716.000 positief.

In 2017 investeerde Oost NL € 5,1 miljoen (waarvan € 4,7 miljoen in cash-out) in 7 nieuwe participaties en 11 bestaande participaties. Oost NL desinvesteerde € 5,1 miljoen, waarvan € 1,8 miljoen aan aflossingen. Er gingen 4 participaties failliet, waarvan 3 GVI-II (boekwaarde € 0,3 miljoen).

Het aantal bedrijven waaraan Oost NL een financiering heeft verstrekt, is in 2017 gedaald van 166 naar 150 (exclusief GVI-II nam het aantal financieringen af van 87 naar 79). De daling komt voort uit aflossingen, exits, faillissementen, liquidaties en kwijtscheldingen.
Het geïnvesteerd vermogen bedraagt € 45,8 miljoen. 4 bedrijven zijn gefinancierd uit zowel Oost NL als Gelderland voor Innovaties. De voorzieningen stegen in 2017 van € 12,6 miljoen naar € 13,4 miljoen. De fair market value van de portefeuille behelsde een meerwaarde ten opzichte van de boekwaarde van € 26,1 miljoen (2016: € 24,8 miljoen).

De vermogenspositie van Oost NL is gezond. Het eigen vermogen bedroeg eind 2017 € 83,7 miljoen. Het saldo liquide middelen bedroeg € 51,9 miljoen.

Naast ons eigen investeringsfonds – participatiefonds Oost NL – beheren wij als manager ook fondsen voor Gelderland, Overijssel en de Regio Twente. Het resultaat van ons handelen – wat betekenen wij voor Oost-Nederland – is dus niet alleen zichtbaar in onze eigen cijfers, maar staat ook in andere jaarverslagen. Voor ons werk is de huidige constructie ingewikkeld en dat resulteert in een complexe governance. Om de uitvoering efficiënter te maken verdient het aanbeveling om die structuur met complexe fondsvoorwaarden nog eens tegen het licht te houden. Wij staan daarover al in contact met de betreffende overheden.

** Afgeronde bedragen.*

Risicomanagement

Risicomanagement is het identificeren en kwantificeren van risico's en het vaststellen van de beheersmaatregelen. Het risicobeleid van Oost NL is erop gericht toekomstige risico's inzichtelijk te maken, te beheersen, te verminderen of te spreiden. De toepassing van risicomanagement wordt regelmatig besproken in het Management Team, de auditcommissie en de Raad van Commissarissen-vergaderingen. Van de belangrijkste risicogebieden wordt met de auditcommissie de risicobereidheid besproken en vastgesteld.

Diverse risico's zijn op kans en impact beoordeeld en er is per risicogebied binnen het managementteam een verantwoordelijke benoemd. De manager is verantwoordelijk voor de beheersmaatregelen en de monitoring.

Terugblik 2017

In 2017 heeft Oost NL haar risicomanagement verder ontwikkeld en zijn de risicobereidheid (de mate waarin Oost NL bereid is risico's te aanvaarden) en de bijbehorende beheersmaatregelen verder in kaart gebracht. Met betrekking tot de ICT is in 2017 een ICT-risicoanalyse uitgevoerd. Tevens is er, met het oog op de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) een privacyscan uitgevoerd. De daaruit voortkomende aanbevelingen zijn of worden waar nodig opgevolgd. De belangrijkste risico's die zich hebben voorgedaan in het afgelopen boekjaar hebben betrekking gehad op faillissementen van participaties. Ondanks alle maatregelen die de organisatie heeft getroffen om hier tijdig op te anticiperen heeft de samenstelling van ons portfolio tot gevolg dat dergelijke situaties zich voordoen. De hiermee samenhangende resultaten zijn in de winst- en verliesrekening van het verslagjaar verwerkt.

Oost NL heeft haar risico's onderverdeeld in vier categorieën:

1. ***Strategische risico's***
2. ***Operationele risico's***
3. ***Financiële risico's***
4. ***Informatierisico's***

Onze risicobereidheid

Om de strategische risico's te beperken, is Oost NL permanent in gesprek met aandeelhouders en subsidiënten. Daarnaast heeft Oost NL als beleid om zoveel mogelijk te anticiperen op risico's en deze waar mogelijk te mitigeren. Bij financiële risico's wordt een bewuste afweging gemaakt, waarbij risico's zoveel als mogelijk beheerst worden middels interne processen. Hierbij wordt tevens een afweging gemaakt tussen het risico en de maatschappelijke doelstellingen die kunnen worden bereikt. Met name voor het aangaan van participaties en leningen speelt dit sterk. Voor het uitvoeren van (gesubsidieerde) projecten zijn waar nodig aanvullende beheermaatregelen getroffen, waaronder het samenwerken met meerdere partijen waardoor het risico gezamenlijk gedeeld wordt. Uitgangspunt bij informatie-risico's is eveneens om deze waar mogelijk te mitigeren.

De onderkende risico's

1. *Strategische risico's*

Strategische risico's zijn:

1.1. Wijzigingen economisch beleid bij stakeholders;

1.2. Ontwikkelingen bij stakeholders voor zover activiteiten in het verlengde liggen van de activiteiten van Oost NL.

Beheersmaatregel

Oost NL is zich bewust van strategische risico's en voor zover ze het gevolg zijn van ontwikkelingen bij stakeholders (met als gevolg mogelijk minder financiële middelen voor Oost NL) zijn ze beperkt beïnvloedbaar. Van belang is een scherpe profilering van de propositie en doelgroepen van Oost NL. Door steeds weer aandacht te hebben voor de synergie tussen de business units en de clusters geven we hier inhoud aan. Maar daarnaast zijn goede contacten op bestuurlijk en ambtelijk niveau van groot belang. Samen zoeken we steeds naar de balans tussen onze maatschappelijke functie en de economische ambities. De impact is uiteraard afhankelijk van de wijziging op het economisch beleid van de stakeholders.

2. *Operationele risico's*

2.1. Oost NL wordt aangemerkt als aanbestedende dienst, daarnaast bestaan er risico's met betrekking tot staatssteunrecht.

Beheersmaatregel

Oost NL werkt in overeenstemming met de vigerende wet- en regelgeving en heeft operationele en beheersprocedures inzake aanbestedingsbeleid en staatssteun. Ook met de aandeelhouders zijn er inventarisaties hoe de activiteiten van Oost NL zicht verhouden tot het staatsteunrecht. De risico's zijn derhalve beperkt.

2.2 Risico van imagoschade

Beheersmaatregel

Het integriteitsbeleid van Oost NL en de uitvoering ervan ligt in het verlengde van Corporate Governance. Oost NL besteedt veel aandacht aan de integriteit van medewerkers, stakeholders en andere belanghebbenden. Oost NL zal meer dan in het verleden aandacht hebben voor het punt van integriteit bij de bedrijven en organisaties waar zij activiteiten voor uitvoert dan wel in participeert. Ten aanzien van de medewerkers zijn meerdere risicogebieden in kaart gebracht. Te denken valt onder meer aan de vervanging van cruciale functies. Als voorbeeld van enkele preventieve maatregelen is in 2016 een concept gedragscode opgesteld en medio 2016 geïmplementeerd inclusief klokkenluidersregeling en een conflicts of interest policy voor zowel medewerkers als commissarissen en leden investment committee. In 2017 zijn wederom (trainings) sessies met medewerkers georganiseerd. Op het gebied van integriteit zijn de risico's beperkt.

Met betrekking tot de integriteit van de organisatie waar Oost NL-activiteiten voor of mee uitvoert, besteden we tijdens de eerste gesprekken, die mogelijk tot een deelneming of samenwerking met Oost NL leiden, aandacht aan het belang dat wij en onze stakeholders aan integer handelen en bijvoorbeeld MVO hechten. Bij al ons handelen streven we integriteit na en uit gesprekken met relaties, bedrijfsbezoeken etc. krijgen we een goede indruk van de integriteit en het handelen zoals wij dat wenselijk achten van onze relaties. Daarnaast besteedt de business unit Capital in het investeringsvoorstel specifiek aandacht aan het MVO-beleid van een aanstaande participatie. We doen geen zaken met bedrijven waarvan de bedrijfsactiviteiten of bedrijfsvoering onethisch, illegaal of anderszins maatschappelijk niet verantwoord lijken te zijn. Tegelijkertijd gaan wij het echter niet uit de weg om de grenzen op te zoeken van wat de maatschappij toelaatbaar vindt.
Er is niet een specifiek toetsingskader (behalve common sense) voor wat al dan niet maatschappelijk toelaatbaar is. Communicatie over de activiteiten van Oost NL loopt altijd via de M&C-manager, het betrokken MT-lid of de algemeen directeur.

3. *Financiële risico's*

3.1. Oost NL loopt kredietrisico's als verstrekte financieringen (opgenomen onder de financiële vaste activa) niet worden terugverdiend.

Beheersmaatregel

De beheersmaatregel omvat onder meer monitoring van portefeuille door investment managers, controller en sectormanagers, Commissie Directe Investeringen ('CDI') en management Oost NL. Daarnaast zijn er diverse overlegstructuren, zowel per sector alsook overkoepelend, waarbinnen ontwikkelingen in de portefeuille worden besproken en waar nodig bijgestuurd. Beheersmaatregelen zitten verder in een uitstekend workflow systeem (Ventureplan) waarbij verschillende classificaties worden toegekend aan participaties en leningen, zodat sneller inzichtelijk is welke investeringen als meer risicovol worden aangemerkt.

Ten aanzien van de normale bedrijfsvoering van de participaties, beheerst Oost NL het risico. Het risico is mede sterk afhankelijk van de economische ontwikkelingen, nationaal maar ook wereldwijd. Ons uitgangspunt ten aanzien van de waarderingen van de participaties en

leningen is in beginsel normaal tot voorzichtig.
De accountant heeft in zijn rapportage aan de vennootschap geen materieel andere inzichten gecommuniceerd. Gezien de maatschappelijke opdracht van de aandeelhouders zijn de verhoogde risico's inherent aan de activiteiten.

3.2. Oost NL ontwikkelt projecten, maar kan ze ook zelf uitvoeren. Mogelijke risico's zijn er als subsidies ten onrechte worden ontvangen en/of uitbetaald.

Beheersmaatregel
Er vindt voor projectaanvang een transparante en zorgvuldige projectrisicoanalyse plaats. Voor zover Oost NL gebruik maakt van Europese steunfondsen, is zij op de hoogte van de betreffende regelgeving. Oost NL loopt beperkt risico's bij de uitvoering van de Europese steunfondsprojecten (Oost NL is bijvoorbeeld bereid, en doet dat ook, het leadpartnerschap op zich te nemen). Voor een aantal Interreg 5 projecten waarvan Oost NL leadpartner is, is een risicoanalyse opgesteld en gedeeld met de Raad van Commissarissen. Omdat Oost NL reeds vele jaren ervaring met Interreg projecten heeft (de administratie is ingericht op monitoren, analyseren en plannen van geldstromen van projecten) en er daarnaast een uitstekende samenwerking is met de Interreg secretariaten, beoordelen we de risico's als acceptabel.

3.3. Risico dat Oost NL niet aan haar verplichtingen kan voldoen.

Beheersmaatregel
Oost NL reserveert voldoende liquide middelen om aan haar verplichtingen te voldoen. Oost NL heeft geen significante concentraties van kredietrisico's. De liquide middelen staan uit bij banken die minimaal een A-rating hebben.
Voor het uitoefenen van de treasuryfunctie met betrekking tot de liquide middelen, zal Oost NL het bepaalde in de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido) in acht nemen. In de praktijk wordt alleen van deposito's gebruik gemaakt. De risico's zijn vrijwel nihil.

3.4. Risico van niet juist toepassen van fiscale regels met als gevolg naheffingen en boetes.

Oost NL werkt in overeenstemming met de vigerende wet- en regelgeving. We zijn permanent in overleg met accountants en andere deskundigen om eventuele wijzigingen in wet- en regelgeving te implementeren. Per 1 januari 2016 is Oost NL belastingplichtig geworden voor de Vennootschapsbelasting. We beoordelen de risico's als beperkt.

4. Informatierisico's

4.1. Risico's ten aanzien van de interne beheersing van de administratieve organisatie. Zowel bij de initiële investering, tijdens de looptijd van de participatie als bij de exit, bestaat de kans dat beslissingen worden gebaseerd op onjuiste of onvolledige informatie.

Beheersmaatregel
De business unit Capital maakt gebruik van een participatiebeheersysteem waarin de stappen beschreven worden van lead naar deelneming en van deelneming naar exit. Het voorzieningen- en waarderingsbeleid is gebaseerd op Valuation Guidelines for Private Equity and Venture Capital, ontwikkeld door AFIC, BVCA en Invest Europe. Tevens sturen we op de deskundigheid van de medewerkers, alsmede handhaving van het interne participatiebeheersysteem. We beoordelen de risico's als acceptabel.

4.2. Bijna alle gegevens van Oost NL bevinden zich in geautomatiseerde systemen. De werking van die systemen is onder meer afhankelijk van de technische infrastructuur.

Beheersmaatregel
Er zijn door Oost NL de noodzakelijke technische en organisatorische maatregelen getroffen om de continuïteit van bedrijfskritische processen te garanderen. Zoals hierboven reeds vermeld, is er in 2017 door een externe partij een ICT-risicoanalyse uitgevoerd. Aanbevelingen zijn of worden overgenomen. De risico's zijn derhalve beperkt.

Ten aanzien van financiële verslaggevingsrisico's verklaart het bestuur in het bestuursverslag dat de interne risicobeheersings- en controlesystemen een redelijke mate van zekerheid geven dat de financiële verslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat en dat de risicobeheersings- en controlesystemen in het verslagjaar naar behoren hebben gewerkt.

Human Resource Management

Oost NL hanteert 'goed werkgeverschap' als uitgangspunt voor het organisatie- en personeelsbeleid. We bieden onze medewerkers een uitdagende en veilige werkomgeving en we zorgen ervoor dat elke medewerker goed toegerust is voor zijn taken.

Gedurende het eerste halfjaar van 2017 zijn er maandelijks bijeenkomsten geweest om onze mensen te informeren over de voortgang van de fusie. Op vrijdag 30 juni resulteerde die voorbereiding in een feest voor alle medewerkers met partners. Voor Human Resource Management betekende deze fusie vooral het samenvoegen van verschillende administraties. Arbeidsvoorwaarden en contracten waren al geharmoniseerd en gelijk sinds de vorige fusie (2003).

Van vier business units zijn we teruggegaan naar drie. Ze hebben nieuwe namen gekregen die beter van toepassing zijn op de nieuwe organisatie. Ontwikkeling en Innovatie is nu Business Development, Investeringsbevordering is nu International en PPM Oost is nu de business unit Capital. De business unit Bedrijfsomgeving is vanwege de geringe omvang opgegaan in de business unit Business Development.

Per 31-12-2017 ziet de organisatie Oost NL er als volgt uit:

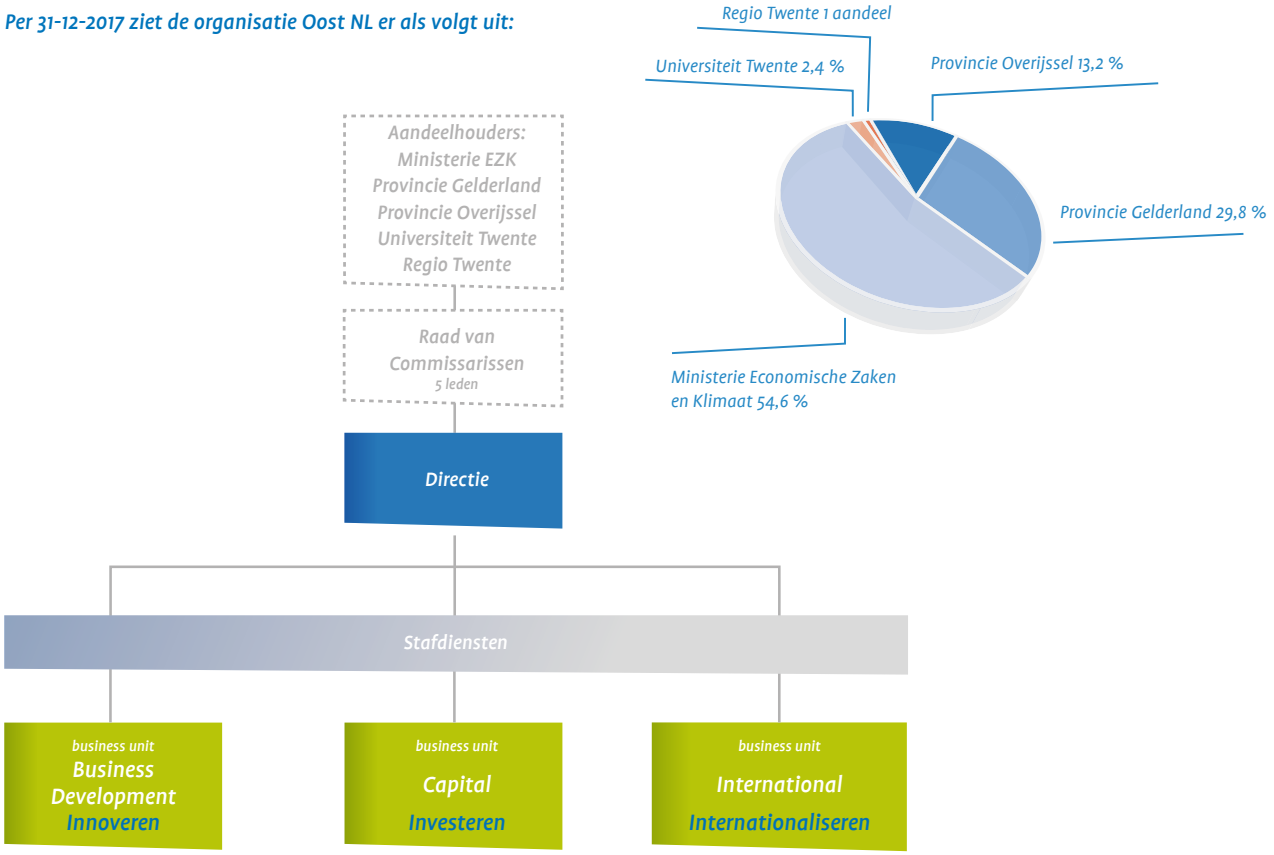

Kerngetallen Oost NL *(exclusief inhuur)*

2017

medewerkers Oost NL
(peildatum 31-12-2017)

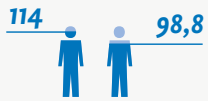

> aantal > fte's

in/uit dienst Oost NL

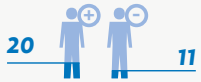

aantallen man/vrouw

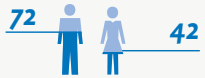

> aantal > aantal

flex versus vast contract

> flex > vast contract

2016

medewerkers Oost NL

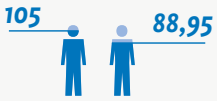

> aantal > fte's

in/uit dienst Oost NL

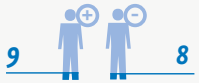

aantallen man/vrouw

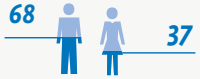

> aantal > aantal

flex versus vast contract

> flex > vast contract

2017

inzet stagiairs
(gedurende het jaar)

> aantal

gemiddelde leeftijd Oost NL

gemiddelde arbeidsduur Oost NL

> jaar

ziekteverzuim
(excl. zwangerschap)

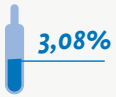

2016

inzet stagiairs
(gedurende het jaar)

> aantal

gemiddelde leeftijd Oost NL

gemiddelde arbeidsduur Oost NL

> jaar

ziekteverzuim
(excl. zwangerschap)

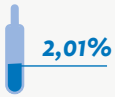

Het percentage medewerkers dat onder de arbeidsvoorwaarden van Oost NL valt was 100% aan het einde van 2017. De primaire arbeidsvoorwaarden van Oost NL zijn in overeenstemming gebracht met die van het Rijk. Dit jaar hebben we in het kader van de participatiewet twee medewerkers in dienst genomen met een zekere afstand tot de arbeidsmarkt.

Opleiding & ontwikkeling

Ook in 2017 hebben wij veel geïnvesteerd in de persoonlijke ontwikkeling van onze collega's. Elke individuele medewerker is 'baas over de eigen loopbaan' en wordt uitgenodigd initiatief te nemen om de eigen ontwikkelmogelijkheden te vergroten. Aanvragen voor functiegerelateerde scholing of coaching worden centraal bekeken en besproken. De afdeling HRM denkt mee en doet suggesties. Daarnaast kan de leidinggevende in het kader van de gesprekscyclus ook zelf aan een collega suggesties en voorstellen doen voor scholing of coaching.

Digitalisering van werkprocessen

De afgelopen tijd is er fors geïnvesteerd in het verbeteren van onze systemen. Veel werkprocessen zijn dit jaar gedigitaliseerd.

Eind 2016 is gestart met de implementatie van Microsoft cloudoplossingen (o.a. SharePoint, Dynamics, Office 365). In 2017 is dit verder uitgerold. Met de cloudoplossingen kunnen we beter plaats onafhankelijk werken en samenwerken in documenten. Bovendien hebben we hiermee beter overzicht over alle kennis en informatie. Centraal staat een nieuw intranet dat is gerealiseerd op basis van SharePoint en dat voorzien is van een optie om informatie te zoeken in andere systemen. In 2018 zal de functionaliteit van het relatiesysteem Dynamics verder uitgebreid worden en zal Oost NL de systemen in lijn brengen met de vereisten vanuit de GDPR-wetgeving die vanaf 25 mei 2018 gehandhaafd gaan worden.

Sinds vorig jaar is ook de personeelsadministratie - inclusief de volledige gesprekkencyclus - digitaal opgenomen in het HRM-systeem. Elke medewerker heeft op elk gewenst moment toegang tot het eigen dossier en kan daar gegevens invullen, vragen beantwoorden en zijn of haar beoordelingsformulier inzien. Door de digitalisering is er minder kans op fouten en verlies van data. En de HRM-manager kan in het systeem veel beter monitoren wie welke gesprekken heeft gehad en hoe het staat met de cyclus. Het tijdrovende inscannen van documenten is verleden tijd.

Ook de salarisadministratie is volledig gedigitaliseerd. Alle salarisstroken worden centraal en digitaal verwerkt. Al vóór de fusie waren de arbeidsvoorwaarden van ontwikkelingsmaatschappij Oost NV en participatiemaatschappij PPM Oost geharmoniseerd. Qua salarisadministratie is de fusie dan ook probleemloos verlopen.

Ondernemingsraad

In mei 2017 is een nieuwe ondernemingsraad gekozen. Deze nieuwe raad is met ingang van 1 juli aan de slag gegaan. De raad kreeg direct twee belangrijke onderwerpen ter advies voorgelegd: de aansturing van de afdeling organisatieondersteuning en de overgang van de medewerkers die nog in het oude salarishuis zaten naar het nieuwe salarishuis. In beide kwesties heeft de raad positief geadviseerd.

Vooruitblik 2018

Kijkend naar 2018 voorzien wij een voortzetting van het huidige beleid met misschien een lichte stijging in de resultaten. Op dit moment verwachten wij geen disruptieve ontwikkelingen. Ook in de fondsen voorzien wij een consolidatie van de omvang en geen grote wijzigingen. Omdat de tijd daar rijp voor is, zullen we in 2018 nog meer aandacht besteden aan exportbevordering.

Het lopende meerjarenplan gaan we in 2018 aanpassen aan nieuwe inzichten. We zijn daarover al in gesprek met onze stakeholders. Onze maatschappelijke betrokkenheid willen we explicieter benoemen. En onze bijzondere positie als maatschappelijke onderneming zonder winstoogmerk willen we transparanter in onze bedrijfsvoering doorvoeren. We komen te staan voor beslissingen over tarifering en fondsmanagement. We gaan zeker behouden wat goed is, maar verandering is de kern van ontwikkeling, dus we moeten voorop durven lopen en dingen ter discussie durven stellen. Komend jaar gaan we ook een tevredenheidsonderzoek uitvoeren bij klanten en medewerkers. Na de interne wijzigingen in 2017 is het goed om nu onze performance op alle fronten tegen het licht te houden en te verbeteren.

Meer aandacht voor duurzaamheid, energietransitie en de circulaire economie is een trend die nog krachtiger zal doorzetten in 2018. Vooral in onze business unit Business Development zullen we slimme verbindingen moeten leggen tussen innovatie, economisch rendement en maatschappelijk rendement. Op dit moment zien we namelijk economische groei, maar betalen we daar tegelijkertijd een dure prijs voor. In de vorm van files en vervuiling bijvoorbeeld. Hoe kunnen we dat slimmer en duurzamer doen? Dat wordt de vraag voor komende jaren. De ondernemers die daarop actief zijn, zullen wij ondersteunen.

De Brexit zal leiden tot verplaatsing van bedrijfsactiviteiten vanuit het VK naar het Europese continent. Vanuit Oost NL zetten wij extra capaciteit in om een deel van deze bedrijven richting Oost-Nederland te begeleiden. Uiteraard houden wij terdege rekening met de risico's die de Brexit met zich meebrengt.

Op de langere termijn zien we de digitalisering en technologisering nog verder doorontwikkelen, inclusief fenomenen als robots en artificial intelligence. Dat gaat misschien leiden tot een volledig andere waardering van de functie van werk en inkomen. Maar ook komend jaar al zien we frictie op de arbeidsmarkt. In de zorgsector bijvoorbeeld is het al lastig om de banen ingevuld te krijgen. Aan de andere kant zitten er nog veel mensen thuis. Ook dat beschouwen wij als een opdracht: de economische groei ten goede laten komen aan iedereen in Oost-Nederland.
Er is nog genoeg te doen. Wij gaan er met volle energie mee aan de slag.

Kerntaken

Onze kerntaken Innoveren, Investeren en Internationaliseren voeren we geïntegreerd uit vanuit de business units Business Development, Capital en International. Nu we binnen één organisatie opereren, gaat de onderlinge uitwisseling van kennis en kunde nog veel gemakkelijker en trekken we nog meer gezamenlijk op. We zijn diep geworteld in een groot aantal structuren. Een aantal daarvan, zoals Food Valley en Health Valley, hebben we zelf mede ingericht. Veel vaker kunnen we nu vanaf het begin van een project over de verschillende expertises heen de juiste aanpak bepalen. Door deze synergie kunnen we het mkb in Oost-Nederland nog beter ondersteunen.

Innoveren

Onze business unit Business Development richt zich op het versterken van het regionale mkb. Met het beschikbaar stellen van kennis, kapitaal en ons netwerk helpen wij ondernemers bij de ontwikkeling, realisatie en het naar de markt brengen van innovaties. Hiervoor vormen we consortia met meerdere bedrijven, kennisinstellingen en overheden. Het resultaat van onze inspanningen zijn sterke bedrijven en structuren die op hun beurt zorgen voor duurzame werkgelegenheid in de regio.

Structurele versterking

We richten ons op de lange termijn. Voorstellen, initiatieven en ideeën beoordelen wij op de potentie om op de lange termijn waarde te creëren voor onze regio. We ondersteunen bij voorkeur bedrijven die ons door conjuncturele pieken en dalen heen structureel versterken. Zo gaan we met veel bedrijven in gesprek over vraagstukken van werkgelegenheid. Hoe ziet de toestroom van jonge arbeidskrachten er op dit moment uit? Hoe gaat zich dat - met het oog op de bevolkingspiramide - de komende jaren ontwikkelen? Wat kunnen we samen doen om ook op termijn voldoende gekwalificeerde arbeidskrachten te hebben en te houden? Om goed op de hoogte te blijven van alles wat er in onze regio speelt en welke partijen actief zijn, willen we onze samenwerking met onze kennisinstellingen blijven versterken.

Groei

Oost NL werkt samen met bestaande mkb-bedrijven die willen innoveren om mee te kunnen blijven doen in een globaliserende economie. Maar ook met de grotere systeembedrijven. Deze bedrijven zijn van groot belang om de waardeketens in beeld te brengen. Vervolgens kijken we hoe we deze bedrijven kunnen helpen om deze ketens te versterken en flexibiliteit in de keten te behouden en te verhogen. In 2017 hebben we extra aandacht besteed aan snelgroeiende bedrijven. Daar spelen vele vragen, zoals talent, innovatie, nieuwe markten betreden en organisatie- en financieringsvraagstukken. Wij ondersteunen hen waar mogelijk. Hiervoor hebben we onder meer het programma de Groeiversneller. Met dit programma ondersteunt de provincie Gelderland Gelderse mkb-ondernemers die willen groeien in omzet en werkgelegenheid. Oost NL is de programmamanager van De Groeiversneller. Adviseurs van Oost NL praten met ondernemers over hun groeiplannen, brengen hen in contact met relevante netwerken en stellen - via vouchers van De Groeiversneller - leningen beschikbaar. Een vergelijkbaar programma loopt in Overijssel. In Overijssel wordt ook in samenwerking met de markt een pilot opgestart om 20 scale-up bedrijven een groeispurt te laten maken.

Innovatie, kennis en transities

Op een aantal resultaten zijn we extra trots. In 2017 hebben we diverse projecten gerealiseerd waarmee bedrijven concrete stappen vooruit zijn gekomen:

> ***Food:*** op het gebied van voeding staan we voor de uitdaging om voldoende eiwitten te genereren voor een groeiende bevolking. Als antwoord op deze uitdaging ontwikkelden we een cluster van bedrijven en de Wageningse universiteit die hun kennis hierover delen. Zij onderzoeken hoe we straks voedsel creëren dat in de eiwitbehoefte van een groeiende bevolking voorziet en tegelijkertijd ook nog lekker is. Hun focus ligt op het produceren van eiwitten die niet afkomstig zijn van dieren, maar bijvoorbeeld planten. In 2017 ondersteunden wij bedrijven die bezig zijn met deze zogeheten 'groene eiwitten' en brachten we ze bij elkaar om beter in te kunnen spelen op deze maatschappelijke uitdaging.

> ***Technologie:*** zo'n tien jaar geleden begon de digitaliseringstransitie die onze wereld de aankomende jaren nog sneller zal veranderen. Met vier projecten ondersteunden we ook in 2017 de maakindustrie in Oost-Nederland door hen te helpen bij hun oriëntatie op dit onderwerp. Hoe ga je als bedrijf om met de digitaliseringstransitie? Met Digipro en iPro-N - twee INTERREG-projecten - zetten we in op de bewustwording binnen bedrijven van het belang van dit onderwerp. Behalve nadenken over de impact voor hun business, werden binnen deze projecten ook prototypes gemaakt die vervolgens werden geïmplementeerd. Soms veranderde het de manier van denken - van 'ik verkoop een machine' naar 'ik verkoop mobiliteit' - en soms werd zelfs het hele verdienmodel aangepast. Met de projecten Digipro en iPro-N investeren we twintig miljoen euro, waarbij tien miljoen uit het bedrijfsleven komt en tien miljoen vanuit de provincies, het Rijk en Europa.

> ***Energie:*** op het gebied van energie hadden we veel aandacht voor bedrijven die met nieuwe vormen en toepassingen van hernieuwbare energie bezig zijn. Ook richtten we ons op het faciliteren van de uitrol van deze nieuwe technieken. Hierin kwamen innovatie en praktische uitrol voor een succesvolle energietransitie vaak samen. Zo benaderden wij bedrijven en bedrijventerreinen met de vraag of ze energiepositief kunnen worden (BE+). Of we spraken met hen over mogelijkheden om energie te bezuinigen of beter gebruik te maken van energie.

> ***Health:*** in 2017 zagen we op het gebied van health een succesvolle uitrol van bestaande toepassingen. Immers lagere kosten en hogere kwaliteit is de maatschappelijke uitdaging waar we in de sector Life Sciences & Health voor staan. Door een efficiënte koppeling van theorie

en praktijk wisten we opnieuw meer mogelijkheden te creëren om startups in de Life Sciences & Health sector verder te helpen. De uitbreiding van RedMedtech Ventures is hierin weer een nieuwe mijlpaal die in het komende jaar weer tot versnelling leidt van nieuwe efficiënte toepassingen.

Spin-off van kennis naar markt

Om goed op de hoogte te blijven van alles wat er in onze regio speelt en welke partijen actief zijn, willen we onze samenwerking met universiteiten blijven versterken. De hogescholen en universiteiten in onze regio leveren jaarlijks jonge talenten boordevol kennis aan de markt. Het gaat hierbij niet alleen om talent, maar ook om ondernemerschap, waardevolle kennis en nieuwe spin-offs van deze kennisinstituten. Binnen de netwerken van Startlife, Novel-T, RedMedtech Ventures en Gelderland Valoriseert! bespreken we business cases en geven we gezamenlijk invulling aan het valorisatiebeleid c.q. spin-off beleid.

Door ons uitgebreide netwerk en door onze aanwezigheid op campussen leggen wij waardevolle contacten. Een van de hulpmiddelen daarin is het Business Angels Netwerk van Oost NL. Dit netwerk brengt investeerders en ondernemers bij elkaar. Ondernemers en spin-offs pitchen hun plannen en kunnen in een Business Angel een geschikte partner vinden. We begeleiden zowel ondernemers als investeerders bij dit proces. We werken daarbij samen met incubators, accelerators, netwerkorganisaties en valleys in Oost-Nederland zoals bijvoorbeeld Novel-T, Health Valley en Food Valley NL.

Internationale R&D-samenwerking

Voor business development van onze regionale bedrijven is Europa onmisbaar. Niet alleen halen we middelen uit het buitenland om sneller te innoveren; ook is Europa nog steeds de belangrijkste exportmarkt voor Nederland. Wij blijven ons daarom inzetten voor samenwerkingsverbanden tussen Europese bedrijven en voor het uitwisselen van kennis en kapitaal, ook over de grens. Wat dat betreft helpt het enorm dat we tegenwoordig binnen één organisatie zitten met de kennis rond investeren en internationaliseren; daardoor schakelen we nog veel efficiënter tussen onze expertises. We zijn actief in EU-projecten als Horizon 2020, Digipro, iPro-N, ROCKET, Spectors en S2M.

Circulair Kozijn

Houten kozijnen verliezen hun waarde en kwaliteit onder invloed van weersinvloeden. Binnen het project Circulair Kozijn ontwikkelt een consortium een duurzaam kozijn waarbij hergebruik en behoud van houtproducten en grondstoffen centraal staan. Het project levert naar verwachting een groot aantal arbeidsplaatsen op in Oost-Nederland. Het consortium bestaat uit leadpartner Timmerfabriek Webo (Rijssen), Teknos Drywood (Enschede), Kreunen Kunststoffen (Lochem), Wageningen University, Hogeschool Saxion en testinstituut SHR (Wageningen).
In dit project worden duurzame technieken ontwikkeld, waardoor het hout langer haar kwaliteit behoudt. Zo komen er minder schadelijke stoffen vrij en zijn er minder schaarse grondstoffen zoals aluminium nodig. Daarnaast is er minder onderhoud nodig en zorgt deze techniek ervoor dat het hout bij einde levensduur van het kozijn nog een hoogwaardige kwaliteit heeft. Daardoor is het hout opnieuw te gebruiken als hoogwaardige grondstof in nieuwe producten, zoals binnendeuren en meubels.

De Oost-Nederlandse houtindustrie is duurzaam, maar moet concurreren tegen de opkomst van kunststoffen kozijnen. De samenwerking is erop gericht om een duurzaam en onderhoudsvrij alternatief te bieden voor kunststof kozijnen, die end-of-life eenvoudig gerecycled kunnen worden.
Oost NL begeleidde dit consortium intensief bij het opzetten van het project, door de partners bij elkaar te brengen en advies te geven over hoe het project een meer circulair karakter kon krijgen. Daarnaast was Oost NL klankbord voor het opstellen van de EFRO-subsidie.

NX Filtration BV

NX Filtration (NXF) ontwikkelt, produceert en levert innovatieve, hoogwaardige membraanoplossingen voor waterbehandeling, maar ook voor toepassingen in de voedsel- en drankenindustrie, biotechnologie, farmaceutische industrie etc.

Oost NL hielp de ondernemer bij het verrijken van zijn business case en heeft daarbij ondersteuning geboden in de vorm van vouchers (haalbaarheid) en innovatiesubsidies (samenwerking). Ook ondersteunde Oost NL bij de vestiging in Enschede.

In de watermarkt richt NXF zich vooral op het verwijderen van de zogenaamde microverontreinigingen (medicijnresten, hormoonverstorende stoffen, pesticiden etc.). Deze stoffen vormen door hun toenemende aanwezigheid in het oppervlaktewater, maar ook al in ons drinkwater, een steeds grotere bedreiging voor onze volksgezondheid.

NXF is opgericht begin 2016, is inmiddels actief op de wereldmarkt en levert haar producten aan installatiebouwers maar ook aan eindgebruikers. NXF is een spin-off van de Universiteit Twente waar de oprichter, prof.dr.ir. Erik Roesink, ook deeltijdhoogleraar Membraantechnologie is. NXF werkt intensief samen met verschillende partijen in Twente, zoals Universiteit Twente, Saxion, en met verschillende toeleveranciers en klanten.

NXF is erin geslaagd om via EFRO (project 24Water), met hulp van Oost NL, en via het INTERREG-programma MEDUWA, de nodige fondsen binnen te halen die een goede start mogelijk hebben gemaakt.

Anoxia

Anoxia vindt dat elk dier een waardig einde verdient. Daarom ontwikkelde het in Barneveld en Putten gevestigde bedrijf een waardige, alternatieve methode voor het euthanaseren van productiedieren.

De pluimveesector en varkenshouderijen werken met euthanasiemethoden die voor zowel dier, boer als medewerker stressvol zijn. Ondernemers in de sector zijn zich bewust van het belang van openheid en maatschappelijke betrokkenheid, maar vinden het omgaan met maatschappelijk gevoelige thema's nog vaak lastig. Ethische vragen worden uitgelegd als economische keuzes en daarbij wordt onvoldoende rekening gehouden met de beleving van burgers.

De innovatieve schuimtechnologie van Anoxia draagt bij aan een beter dierenwelzijn, betere werkomstandigheden voor de betrokkenen en een beter imago voor de sector veehouderijen en slachterijen. Deze technologie berust op het principe dat de dieren worden verdoofd door deze onder te dompelen in een hoog-expansieschuim ('licht schuim') gevuld met stikstofgas. Dit zuurstofarme schuim leidt, zonder dat het dier daar iets van merkt, heel snel en zonder stress tot bewusteloosheid en na enkele minuten tot een pijnloze dood.

Anoxia was deelnemer in FOOD2020, een van de INTERREG VA-projecten waar Oost NL partner in is. Anoxia heeft het afgelopen jaar samen met Duitse partners Jos Pulsfort KG en AVT I&S GmbH de eerste versie van de schuimgenerator verbeterd zodat het toepasbaar is voor diverse markten. Oost NL heeft het bedrijf daarnaast ondersteund met verschillende instrumenten, zoals StartLife en De Groeiversneller.

RenalTracker

Dialyse is voor nierpatiënten een noodzakelijke, maar zeer ingrijpende behandeling. Met een nieuw online programma van Binnovate Digital Health kunnen nierpatiënten dialyse tot wel een jaar uitstellen. 'RenalTracker' begeleidt chronische nierpatiënten bij hun dieet in de periode tussen twee doktersbezoeken.

Patiënten met chronisch nierfalen worden niet meer beter en er is geen behandeling. Zij bezoeken hun medische specialist 2 à 3 keer per jaar en spreken deze dan 15 minuten. Ondertussen sluipt deze ziekte verder tot het punt waarop de nieren nog maar voor 10% functioneren. Dat is het punt waarop alle patiënten een keuze moeten maken of zij zichzelf laten dialyseren of dat zij een niertransplantatie wensen.

Met de RenalTracker kunnen nierpatiënten online hun conditie in de gaten houden in de periode tussen doktersbezoeken. Via hun smartphone ontvangen zij persoonlijke adviezen op het gebied van levensstijl en voeding. Voeding is erg belangrijk voor nierpatiënten. Met een dieet kunnen mensen de start van de dialyse uitstellen tot wel een jaar. Met de RenalTracker leren mensen de waarden van deze voedingsstoffen onder gevaarlijke grenzen te houden. Oost NL nam interviews af voor marktvalidatie bij dialyseklinieken en beoordeelde de investment readiness. Dit resulteerde al in de eerste private investeringen. Binnovate werkt samen met onder andere de Rijksuniversiteit Groningen. Met een voucher van De Groeiversneller schakelt Binnovate een expert in die het Nijmeegse bedrijf ondersteunt bij de ontwikkeling van de software.

Investeren

Onze business unit Capital financiert startende en groeiende innovatieve mkb-bedrijven met risicokapitaal uit verschillende fondsen. Daarnaast steunen wij ondernemers met kennis en toegang tot ons netwerk en persoonlijke contacten. Door de sterke positie die we op die manier voor onszelf in Oost-Nederland hebben gecreëerd, kunnen we het verschil maken in ontwikkelingen waar de markt niet snel genoeg gaat.

In 2017 konden we meer uitstaande investeringen verzilveren dan de vorige jaren. We verwachten dat die trend zich zal voortzetten; doordat ons portfolio volwassener wordt, kunnen we geselecteerde bedrijven (deels) gaan verkopen. Een aantal bedrijven waarin we geïnvesteerd hebben, is nu klaar voor investeringsrondes met grote, private, soms buitenlandse investeerders. Een voorbeeld hiervan is iWelcome, een bedrijf actief in de cybersecurity dat zich richt op de beveiliging van toegang tot grote software- en datasystemen. We zijn sinds twee jaar bij dit bedrijf betrokken. iWelcome is nu zover dat het dankzij kapitaal van grote internationale investeerders groeistappen kan zetten. Als de groei stevig verankerd is, werken wij toe naar een exit voor ons.

Trends

In 2017 zagen we in onze markt een toename van aanbieders van risicodragende financieringen voor vroege fase bedrijven. Dat heeft deels te maken met de lage rentestand waardoor investeerders naar alternatieve investeringsmogelijkheden zoeken en door een toename van investeringsfondsen die deels gefinancierd worden uit publieke middelen. Waarderingen stijgen en investeren wordt dus duurder. Dit betekent dat we er nog scherper op moeten zijn om in de juiste netwerken actief te zijn en de juiste bedrijven te selecteren.

Dit vraagt een nog actievere aanpak van onze investmentmanagers om met ondernemers contact te onderhouden en goede deals te realiseren. Ook het fenomeen crowdfunding neemt toe. Deze partijen zoeken deels samenwerking met Oost NL. De Nederlandse Vereniging van Participatiemaatschappijen meldt overigens dat ondanks de toename van het aantal actieve fondsen in de vroege fase sector er niet meer transacties gesloten worden. Dat wordt met name toegeschreven aan de kwaliteit van de businessplannen, maar wellicht ook aan gestegen waarderingen. De wereld verandert dus en wij moeten onze positie daarin zorgvuldig bepalen.

Inhoudelijk zagen we in 2017 als belangrijke thema's de circulaire economie, agro, duurzame energie en cybersecurity. Met name duurzaamheid is een thema dat nu structureel begint door te dringen in de bedrijfsvoering van alle ondernemingen. Het is niet meer 'iets dat je erbij doet'; de impact op de omgeving is inmiddels een doorslaggevende factor geworden in beslissingen en investeringen.

Crowdfunding en waterstoftechnologie

In 2017 waren er weer veel mooie bedrijven waar we met trots in investeerden. Een tweetal willen we hier noemen:

> Dit verslagjaar investeerden we zelf in een crowdfunding platform, namelijk OnePlanetCrowd. Een platform dat zich richt op duurzame en maatschappelijke financieringen. Deze keuze maakten we vanwege onze focus op duurzaamheid, maar ook om bij deze nieuwe vorm van financieren betrokken te zijn. Binnen dit platform zal een eigen domein voor Oost NL worden ingericht om onze dienstverlening naar zowel (Oost-Nederlandse) aanbieders van kapitaal als naar Oost-Nederlandse ondernemingen te vergroten. Hiermee sluiten wij met onze activiteit Business Angels Netwerk goed aan op hedendaagse ontwikkelingen in technologie.

> Sinds 2005 investeren we in het bedrijf HyGear, een duurzaam bedrijf dat zich richt op waterstoftechnologie. Dankzij de enorme groei die dit bedrijf wist te realiseren, is HyGear inmiddels zo zelfstandig dat we een deel van de aandelen konden verkopen. HyGear hebben we vanuit Oost NL gefinancierd en vervolgens doorgeleid naar een listing op NPEX. Inmiddels treffen we voorbereidingen voor de volgende stap: HyGear naar grotere markten brengen.

Duurzaamheid

De afgelopen vijf jaar hebben we flink ingezet op duurzaamheid vanuit onze visie planet, profit, people, progress. Daarbij hebben we een specifieke focus op het financieren van duurzame energieprojecten. Van de driehonderd miljoen euro die we in beheer hebben, investeerden we tot en met 2017 zestig miljoen euro in duurzame energie. Het is onze bedoeling dit bedrag nog te verdubbelen. Daarmee wordt het thema duurzaamheid de komende jaren nog veel belangrijker. Inmiddels hebben we ongeveer veertig bedrijven in ons portfolio die actief zijn op het gebied van duurzame energie. Nu zijn deze nog vooral in de provincie Gelderland gevestigd, wat te verklaren is door het feit dat een specifiek deel van de Topfonds Gelderland fondsen onder management van Oost NL voor dit thema bestemd is.

Complexiteit vereenvoudigen

Naast onze focus op investeren, werken we ook aan het vereenvoudigen van de nu veelal nog complexe fondsenstructuur en fondsvoorwaarden. Door deze te vereenvoudigen willen we zorgen voor een concentratie van financieringsactiviteiten. Een vereenvoudiging van de structuur en van de procedures helpt ook om kostenefficiënter te werken en om te blijven focussen op de ondernemers. We zoeken de weg om hen optimaal te ondersteunen. De fondsenstructuur moet hierin niet belemmerend zijn.

Vooruitstrevendheid behouden

Oost NL is een vooruitstrevende ROM. Doordat wij bedrijven al in een vroege fase accommoderen, hebben we inmiddels een flinke portefeuille opgebouwd en is onze eigen expertise hierin goed ontwikkeld. Onze gespecialiseerde teams ontwikkelen diepe kennis van specifieke sectoren. Ook in 2017 herkenden we daardoor al vroeg interessante mogelijkheden. De bedrijven waar we in investeren, ondersteunen we vervolgens in hun groei. We zijn geen partij die op grote afstand alleen maar naar de cijfers kijkt; we zijn partner voor de ondernemer en denken mee. Dat deze aanpak goed werkt, blijkt uit de ontwikkeling van onze portefeuille.

Oneplanetcrowd

Oneplanetcrowd, een crowdfundingplatform voor duurzame ondernemingen, kan met een investering uit het participatiefonds Oost NL haar verdere groeiambities waarmaken. Crowdfunding kan een cruciale rol spelen in het versnellen van de transitie naar een sterke economie in Oost-Nederland door het betrekken van 'de crowd' (het publiek).
"Crowdfunding is naast een financieringsmiddel een middel voor ondernemers om draagvlak en bekendheid te krijgen. Met je 'crowd' werk je gezamenlijk aan je missie die bijdraagt aan de duurzame economische transitie", aldus Coenraad de Vries, mede-oprichter van Oneplanetcrowd.
Met de investering uit het participatiefonds is Oost NL niet alleen aandeelhouder van Oneplanetcrowd, maar kan zij ook crowdfunding toevoegen aan haar financieringsinstrumentarium. Ook biedt Oneplanetcrowd het Business Angels Netwerk van Oost NL een platform om haar diensten op een moderne wijze te etaleren en sneller en effectiever passende business cases te vinden.

In 2012 nam StartGreen Capital het initiatief een eerste duurzaam crowdfundingplatform in Nederland op te richten. Startlife, een samenwerkingsverband tussen de Oost NL en Wageningen University & Research, mede mogelijk gemaakt door het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat en provincie Gelderland, was vanaf het begin als partner betrokken bij Oneplanetcrowd. Oneplanetcrowd en Oost NL werken tevens als financiers samen bij verschillende bedrijven, zoals The eNose Company en Solease.

Bouman Industries

Bouman Industries heeft ambitieuze plannen om met zijn innovatieve CO2-afvanginstallaties en waterseparatiesystemen de Aziatische markt te veroveren. Oost NL investeert in het Almelose bedrijf om de verdere ontwikkeling van haar producten en werkgelegenheid te stimuleren.
Wilco van Wijck, directeur van Bouman Industries, zegt dat zijn bedrijf door de investering van Oost NL flinke stappen kan maken: "Er is grote internationale druk om milieuproblemen ten aanzien van lucht en water op te lossen. Wij hebben daarvoor de technologie en de kennis in huis. Om vaart te maken met de ontwikkelingen hebben we financiering nodig. Bijvoorbeeld voor het verplaatsen van onze teams en het voorfinancieren van de opdrachten. Door de investering van Oost NL beschikken we nu over de financiële armslag om dat te doen. We hebben prachtig gereedschap in handen."

Bouman Industries is van origine een toeleverancier voor de Nederlandse en Duitse maakindustrie. Met ruim zeventig medewerkers is Bouman een grote werkgever in Twente. De onderneming levert vooral producten aan multinationals in de vliegtuig-, semiconductor-, farmaceutische- en voedingsmiddelenindustrie. De laatste jaren heeft Bouman Industries zich toegelegd op oplossingen die verduurzaming stimuleren.

SuperBuddy

Elke Nederlander besteedt gemiddeld drie weken per jaar aan het doen van boodschappen. Onnodig, vindt de startup SuperBuddy. Zij claimen de boodschappen uit je favoriete supermarkt binnen twee uur bij je thuis te kunnen bezorgen. “Dat is niet alleen handig voor drukke tweeverdieners, maar denk ook eens aan mantelzorgers en hun patiënten. Die hebben vaak niet eens de mogelijkheid om boodschappen te doen”, zegt Laurens van Geffen, medeoprichter van SuperBuddy.

Oost NL investeert in het jonge bedrijf dat momenteel in drie steden van Nederland boodschappen bij je thuis aflevert. Op termijn wil SuperBuddy doorgroeien naar zestig steden. Een investering van Oost NL moet dat mede mogelijk maken.
Tim van den Heuvel, de andere oprichter van de Zwolse startup: “Eigenlijk werkt SuperBuddy heel simpel. We zijn een platform voor de boodschappen. Binnen twee uur bezorgen we jouw boodschappen bij je thuis. Dat wordt gedaan door iemand uit je buurt. Het werkt eigenlijk een beetje zoals UberEats, Foodoora of Deliveroo, maar dan voor de boodschappen.”

Door de investering van Oost NL kan SuperBuddy sneller doorgroeien, zegt Van den Heuvel: “We kunnen nu meer mensen aannemen, meer aan marketing doen en, zo simpel is het, sneller groeien. Sneller naar andere steden, sneller ontwikkelen, dat soort dingen. Het is wat dat betreft echt groeigeld.”

iWelcome

iWelcome haalde in 2017 miljoenen op bij een financieringsronde en wil eind 2018 het aantal medewerkers verdubbelen tot 150. Oost NL investeerde al eerder in iWelcome en is ook bij deze laatste financieringsronde betrokken.
iWelcome maakt software om klant- en personeelsdata te beheren, zoals inloggegevens. Het beheer van dergelijke gegevens wordt steeds belangrijker en moet voldoen aan steeds strengere (Europese) regelgeving. iWelcome is de enige Europese partij van formaat die aan deze eisen voldoet. Klanten van iWelcome zijn onder meer PostNL, de Zwitserse verzekeraar Helvetia en Quby.
We loggen dagelijks allemaal in op (online) systemen om spullen te kopen, te checken hoever het pakketje is, wat de impact van die aankoop was op de bankrekening, enzovoorts. iWelcome is specialist op het gebied van identity en accessmanagement, de techniek die ervoor zorgt dat je op een makkelijke en veilige manier toegang krijgt tot dat soort systemen.

Het bedrijf met vestigingen in Amersfoort en Nijmegen heeft hiervoor een cloud-platform opgezet. “Wij leveren bedrijven vanuit de cloud de complete IT-infrastructuur die nodig is om de toegang en toegangsrechten van gebruikers te beheren”, zegt Danny de Vreeze, CEO van iWelcome.
In 2016 investeerde Oost NL ook al in iWelcome om zo een groei mogelijk te maken en een nieuwe vestiging in Nijmegen op te zetten. iWelcome ontving in 2017 een investering van twee Europese investeerders, Capnamic Ventures en Connected Capital. Met deze investering wil iWelcome internationale groei in Duitsland en het Verenigd Koninkrijk versnellen en het product verbeteren. Ze verwachten het aantal medewerkers flink uit te breiden.

Internationaliseren

Onze business unit International werkt twee kanten uit. We helpen het bedrijfsleven in Oost-Nederland om contacten in het buitenland te leggen en export te bevorderen. Daarnaast helpen we ondernemingen uit het buitenland (en uit andere delen van Nederland) om zich in Oost-Nederland te vestigen. Onze resultaten zijn behoud en groei van werkgelegenheid.

Meer arbeidsplaatsen dan verwacht

Om ons succes te meten op het gebied van investeringsbevordering, kijken we uiteraard naar het aantal bedrijven dat zich in het verslagjaar in onze regio vestigde en naar de investeringen die deze bedrijven in de regio deden. Maar minstens zo belangrijk is het aantal arbeidsplaatsen dat in dat jaar gecreëerd werd door de landing van bedrijven in de regio. In 2017 hadden wij als doelstelling 860 arbeidsplaatsen te realiseren. Dat zijn er door nieuwe bedrijfsvestigingen of uitbreiding van bedrijven in Oost-Nederland maar liefst 1.259 geworden. Een resultaat waar we trots op zijn. Deze resultaten zijn tot stand gekomen mede dankzij onze gezamenlijke inspanningen met partners zoals de Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA).

Bedrijven weten de weg naar Oost-Nederland

Bedrijven die zich in 2017 in onze regio vestigden, kwamen vooral uit andere delen van Nederland, Verenigde Staten, Verenigd Koninkrijk en China. Andere relevante landen waren bijvoorbeeld India en Canada. Internationale bedrijven die actief zijn in de sectoren Agro-Food, Life Sciences & Health, High Tech en Logistiek en die richting Europa kijken voor uitbreiding, weten ons te vinden. Dankzij ons netwerk, onze partners en de clusters van bedrijven en kennisinstellingen die wij inzichtelijk in kaart hebben, kunnen wij hen efficiënt ondersteunen. Een deel van de bedrijven dat bij ons aanklopte, kwam ook in 2017 bij ons via de NFIA. Onze nauwe en prettige samenwerking met deze organisatie zetten we de aankomende jaren dan ook onverminderd voort.

Investeringsbevordering: trends

In 2017 was een aantal wereldwijde trends zichtbaar die een toenemende invloed zullen hebben op het gebied van investeringsbevordering:

- ***Verenigde Staten:*** we merken dat het steeds lastiger wordt om bedrijven uit de Verenigde Staten te interesseren. Dit heeft alles te maken met de fiscale politiek die is ingezet door de regering onder leiding van president Trump. Een trend die helaas alleen maar zal toenemen. Dat is jammer, omdat de Verenigde Staten voor ons altijd een belangrijk bronland is geweest.
- ***Verenigd Koninkrijk:*** of de Brexit nu 'hard' of 'zacht' wordt, de handel tussen het Verenigd Koninkrijk en het Europese continent gaat veel hogere kosten met zich meebrengen. Als gevolg van de Brexit zullen er tarieven ingevoerd worden voor de handel in specifieke goederen tussen het VK en de EU. Ook zullen er andere maatregelen (non-tarifair) genomen worden om over en weer de eigen markten te beschermen. Dat betekent concreet dat bedrijven in het Verenigd Koninkrijk met een belangrijke afzetmarkt op het vasteland zich nu al oriënteren op mogelijkheden om zich hier te vestigen. Financiële instellingen en verzekeraars begonnen in 2017 al te bewegen richting het vasteland. Die sector is voor Oost-Nederland echter minder relevant. Andere bedrijven wachten nog omdat zij meer zekerheid willen hebben over de uitkomsten van de Brexit en omdat zij loyaal zijn aan hun eigen land. De verwachting is echter dat in 2018 er meer beweging zal zijn. We zijn al actief met het begeleiden van distributiecentra uit het Verenigd Koninkrijk die de oversteek willen maken.
- ***Canada:*** vanuit Canada ontvangen we de eerste voorzichtige signalen dat het vanwege de ontwikkelingen in de Verenigde Staten nu met nieuwe belangstelling richting Europa kijkt. Een interessante ontwikkeling die we dan ook zeker in de gaten houden.

Processen monitoren

Niet elke handelsmissie levert direct een prachtige order op: het zijn vaak lange processen die daartoe leiden. Samen met een extern bureau ontwikkelen we daarom een monitoringsysteem om deze processen inzichtelijker te krijgen en betere dienstverlening te kunnen bieden. Met dit systeem kunnen we relevante indicatoren beter monitoren zonder dat we bedrijven overvragen met het aanleveren van data. In 2018 blijven we hierin stappen zetten.

Handelsbevordering: trends

Met een aantal landen werken we al jaren samen om de wederzijdse handel te bevorderen. Zo onderhouden we met China al veel goede relaties waar we op voortbouwen. China zal ook de aankomende jaren een belangrijk land voor ons blijven. Ook Duitsland is een belangrijke partner. Daarnaast blijven we nieuwe markten exploreren op zoek naar nieuwe mogelijkheden voor het mkb. Zo onderzochten we in 2017 de mogelijkheden van handel met Iran. Een van de obstakels is vooralsnog het omzetten van de lokale valuta naar euro's. We houden echter een vinger aan de pols om snel te kunnen reageren als zich nieuwe kansen voordoen. De handel tussen Nederland en Japan biedt interessante perspectieven. Recent is er een handelsovereenkomst getekend tussen de EU en Japan. Dit zal leiden tot lage of zelfs nultarieven voor bepaalde producten die vanuit Europa naar Japan worden geëxporteerd, bijvoorbeeld in de voedingsmiddelenindustrie. Japan als grote markt en economie gaat hiermee gegarandeerd mogelijkheden bieden voor sectoren waar wij als Oost-Nederland sterk in zijn. In 2018 gaan we dit nader onderzoeken.

GO4EXPORT

In 2017 zijn we begonnen met het handelsbevorderingsprogramma GO4EXPORT. De provincie Overijssel verdient complimenten voor het initiatief hierin. Met GO4EXPORT focussen we niet alleen op de handelsmissies zelf, maar ook op het voor- en natraject van zo'n missie. We ondersteunen ondernemers om goed voorbereid op pad te gaan en na de missie bieden we nazorg, zodat hun handelsmissie tot concrete resultaten leidt. Uiteindelijk is het doel van een handelsmissie immers het creëren van meer afzet in het buitenland. Bovendien betrekken we regionale partners bij het programma.

Als Oost NL nemen wij de regierol om de kennis en de netwerken van regionale partners bij elkaar te brengen en te versterken. Dit is extra belangrijk omdat het nieuwe kabinet handelsbevordering effectiever en efficiënter wil gaan organiseren.

Op nationaal niveau speelt de oprichting van Trade & Innovate NL; een organisatie die nationale en regionale organisaties op het gebied van handelsbevordering gaat verbinden. Met GO4EXPORT lopen we in de regio Oost-Nederland voorop in die ontwikkeling. De Provincie Gelderland heeft ook besloten om de handelsbevordering op een programmatische wijze te organiseren en werkte tijdens het laatste kwartaal van 2017 met ons samen aan het opzetten van een handelsbevorderingsprogramma. Vanaf januari 2018 wordt dit programma van de provincie Gelderland uitgerold.

Alamo Tissue Services

Het Amerikaanse Alamo Tissue Services is leverancier van hoogwaardig donorweefsel voor transplantaties. Het bedrijf produceert weefselconstructen voor artsen, ziekenhuizen en privéklinieken. In Nederland werkt het bedrijf al langere tijd samen met het Nijmeegse HCM Medical. Dat was voor Alamo Tissue Services de voornaamste reden om de Europese activiteiten vanuit Nijmegen te gaan uitbouwen. In Nijmegen worden de weefselconstructen gereinigd, gesteriliseerd met behulp van superkritisch CO2 en gedistribueerd.

Voor het logistieke gedeelte bracht Oost NL het bedrijf in contact met Invest in Holland partner NDL. Oost NL ontving Alamo Tissue Services in Nijmegen en verzorgde diverse introducties in regionale zaken- en onderzoeksnetwerken en leverde de nodige informatie over Nederlandse regelingen en subsidies.

Alamo Tissue Services en HCM Medical combineren expertise en vormen daarmee een center of expertise voor onderzoek, ontwikkeling en productie van harde en zachte weefsels voor medische toepassing.

Unilever Global Foods Innovation Centre

Medio 2019 opent Unilever haar Global Foods Innovation Centre op Wageningen Campus. De R&D-afdelingen van Unilever in Vlaardingen, Heilbronn (Duitsland) en Poznan (Polen) worden samengevoegd in dit nieuwe centrum. Naar schatting komen hier 550 onderzoekers te werken. Het Innovation Center van ongeveer 18.000 vierkante meter bestaat uit een Pilot Plant, Food & Customer Experience en verschillende kantoren en laboratoria.

Unilever verwacht met deze vestiging in het ecosysteem voor voedselinnovatie in Wageningen nieuwe voedingsinnovaties te ontwikkelen in nauwe samenwerking met Wageningen University & Research (WUR) en andere onderzoeksinstituten, bedrijven en startups. De vestiging van Unilever inspireert andere organisaties uit binnen- en buitenland een vestiging in regio Food Valley te overwegen.

In dit traject werkte Oost NL nauw samen met de NFIA (Netherlands Foreign Investment Agency), Wageningen University & Research en provincie Gelderland.

In de aanloop tot het besluit voor vestiging in Wageningen is er een bidbook gemaakt en Oost NL ondersteunde bij de samenstelling van een introductieprogramma voor de medewerkers. Oost NL voorzag Unilever van regio-informatie voor haar medewerkers en verzorgde diverse netwerkintroducties.

Mueller

Dat het hoofdkantoor voor alle activiteiten van het Amerikaanse bedrijf Paul Mueller Company buiten Noord-Amerika op bedrijventerrein Laarberg in de Achterhoek staat, is te danken aan de gemeenschappelijke inspanningen van Oost NL en verschillende partners. Mueller is een technologisch vooruitstrevende fabrikant van opslag- en procestanks voor melkveehouderij, brouwerijen en procesindustrie. In 2017 besloot het bedrijf om haar vier Nederlandse vestigingen samen te voegen op één locatie.

Twee locaties kwamen in aanmerking voor de nieuw te bouwen vestiging. Het Amerikaanse management dreigde te kiezen voor goedkopere grond in het noorden van Nederland. Het Nederlandse management voorzag hier echter een groot tekort aan technisch gekwalificeerd personeel. Oost NL bekeek samen met de provincie Gelderland alle mogelijke financiële ondersteuning binnen het Rode Loper beleid. De intensieve samenwerking met alle partners leidde ertoe dat Mueller uiteindelijk koos voor Laarberg. Voor regio de Achterhoek betekent dit een behoud van circa 130 banen en een uitbreiding van 150 banen door de samenvoeging en expansie.

Gesteund door de Europese Regionale Steunkaart regeling en in nauwe samenwerking met de regionale opleidingsinstituten zet Mueller ook een hypermodern eigen opleidingscentrum op. Ook andere regionale bedrijven kunnen de faciliteiten van het opleidingscentrum gebruiken om technisch personeel op te leiden. Hiermee wordt het opleidingscentrum van Mueller een echte aanwinst voor de Oost-Nederlandse maakindustrie.

Retrospekt

Retrospekt koopt wereldwijd gebruikte polaroidcamera's in en knapt ze op voor verkoop aan fotografiewinkels. Zo brengt het bedrijf de magie van 'instant photography' terug voor de generaties van nu. Het bedrijf uit Milwaukee opende in 2017 een Nederlandse vestiging in Enschede.

Door de uitbreiding naar Europa zit Retrospekt dichterbij haar grootste klanten, die in Nederland gevestigd zijn. Daarnaast krijgen ze toegang tot het inkooppotentieel van beschikbare Polaroid camera's in Europa. De vestiging start met vijf medewerkers en groeit naar verwachting binnen drie jaar naar ongeveer tien medewerkers.

Het Invest in Holland netwerk ondersteunde Retrospekt bij hun vestiging. Oost NL en de NFIA in Chicago gaven advies op het gebied van immigratiewetgeving, werkvergunningen, opstarten van de locatie en hielpen de buitenlandse werknemers hun weg te vinden in Nederland. Dit alles in nauwe samenwerking met het Expat Center Twente.

De vestiging draagt bij aan het vergroten van de werkgelegenheid in Twente. Naast buitenlandse werknemers heeft Retrospekt in de nabije toekomst interesse in het aantrekken van lokaal productiepersoneel. Daarmee creëert het bedrijf werk voor vakmensen. Op de lange termijn staat het bedrijf open om gebruik te maken van mensen met een zekere afstand tot de arbeidsmarkt. Daarbij blaast Retrospekt nieuw leven in oude producten; een duurzame gedachte.

Jaarrekening 2017

Balans per 31 december 2017

(bedragen x € 1.000, voor voorgestelde resultaatbestemming)

		31 december 2017	31 december 2016
Activa			
Vaste activa			
1	Materiële vaste activa	558	729
2	Financiële vaste activa	32.396	33.965
		32.954	34.694
Vlottende activa			
3	Vorderingen	4.075	3.221
4	Effecten	0	210
5	Liquide middelen	51.936	47.936
		56.011	51.367
		88.965	**86.061**

Balans per 31 december 2017

(bedragen x € 1.000, voor voorgestelde resultaatbestemming)

		31 december 2017	31 december 2016
Passiva			
6	Eigen vermogen		
	Geplaatst en gestort kapitaal	59.987	59.987
	Agio reserve	12.596	12.596
	Overige reserve	10.461	11.549
	Onverdeeld resultaat boekjaar	620	-1.088
		83.664	83.044
7	Voorzieningen	102	103
8	Kortlopende schulden	5.199	2.914
		88.965	**86.061**

Winst- en verliesrekening over 2017

(bedragen x € 1.000)

		2017			2016		
	Opbrengsten	*Ontwikkelings-activiteiten*	*Participatie-activiteiten*	*Totaal 2017*	*Ontwikkelings-activiteiten*	*Participatie-activiteiten*	*Totaal 2016*
9	Opbrengsten ontwikkelingsactiviteiten	7.741		7.741	7.395		7.395
10	Opbrengsten participatieactiviteiten						
	- Transactieresultaat		3.709			1.664	
	- Dividend participaties		1.147			301	
	- Rentebaten participaties		669			804	
	- Opbrengsten beheervergoedingen		2.754			2.291	
	- Overige opbrengsten		278			427	
	Totaal opbrengsten participatieactiviteiten		8.557	8.557		5.487	5.487
	Totaal opbrengsten			**16.298**			**12.882**
	Bedrijfskosten						
11	Personeelskosten	6.092	3.854	9.946	5.718	3.568	9.286
12	Overige kosten						
	- Dotatie aan de voorziening participaties		3.517			1.860	
	- Vrijval voorziening desinvesteringen en faillissementen	0	-1.233			-788	
	- Overige kosten	1.577	1.628		1.543	1.902	
	Totaal overige kosten	1.577	3.912	5.489	1.543	2.974	4.517
	Afschrijvingskosten	169	77	246	132	72	204
	Totaal bedrijfskosten	**7.838**	**7.843**	**15.681**	**7.393**	**6.614**	**14.007**
	Bedrijfsresultaat	-97	714	617	2	-1.127	-1.125
	Financiële baten en lasten liquide middelen	1	2	3	7	30	37
	Resultaat voor belastingen	**-96**	**716**	**620**	**9**	**-1.097**	**-1.088**
13	Belastingen			0			0
	Resultaat na belastingen			**620**			**-1.088**

Kasstroomoverzicht over 2017

(bedragen x € 1.000)

		2017		2016
Bedrijfsresultaat		617		-1.125
Aanpassing voor				
- Afschrijvingen en waardeverminderingen	246		204	
- Mutatie overige voorzieningen	-1		12	
- Mutatie voorziening participaties en terugboekingen op faillissementen	836		-7.186	
- Aanpassingen voor non-cash elementen participaties en leningen	-1.178		8.408	
Saldo aanpassingen		**-97**		**1.438**
Veranderingen in werkkapitaal				
- Mutatie debiteuren	194		-162	
- Mutatie overige vorderingen	-1.048		778	
- Mutatie crediteuren	327		120	
- Mutatie vooruitontvangen subsidiegelden	1.687		461	
- Mutatie overige schulden	271		10	
		1.431		1.207
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		1.951		1.520
Ontvangen interest liquide middelen	3		37	
		3		37
Kasstroom uit operationele activiteiten		1.954		1.557
Investeringen in materiële vaste activa	-75		-160	
Verwerving participaties en uitgifte leningen	-4.732		-2.213	
Overige financiële vaste activa	0		0	
Effecten	230		1.417	
Desinvesteringen en aflossingen	6.623		6.113	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		2.046		5.157
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		0		0
Totaal kasstroom		**4.000**		**6.714**
Stand per 1 januari		47.936		41.222
Kasstroom		4.000		6.714
Stand per 31 december		**51.936**		**47.936**

Toelichting op de balans en winst- en verliesrekening

Algemeen

Statutaire vestigingsplaats

Ontwikkelingsmaatschappij Oost Nederland NV is statutair gevestigd te Deventer en heeft één vestiging:
Laan van Malkenschoten 40, 7333 NP Apeldoorn.
KvK nummer: 06060570.

Activiteiten

De activiteiten van Ontwikkelingsmaatschappij Oost Nederland NV (Oost NL) kunnen kortweg worden samengevat als het versterken en stimuleren van de economie van de provincies Gelderland en Overijssel. Daarvoor beschikt Oost NL over de volgende business units: Business Development, International en Capital.
De laatste activiteit was tot 1 januari 2017 ondergebracht in Participatiemaatschappij Oost Nederland NV (PPM Oost). Sinds 1 januari zijn deze activiteiten ondergebracht bij Oost NL. Vanuit de Capital taak participeert Oost NL in innovatieve bedrijven en beheert innovatiefondsen.
Met hart voor de kenniseconomie van Oost-Nederland; sterk in Agro-Food, Life Sciences, High Tech, Energie, Logistiek, en de Maakindustrie.

Aandelenverhouding na fusie

Verdeling van de aandelen:

Staat der Nederlanden	**32.750.755 (54,6%)**
Provincie Gelderland	**17.892.400 (29,8%)**
Provincie Overijssel	**7.911.965 (13,2%)**
Universiteit Twente	**1.431.401 (2,4%)**
Regio Twente	**1 aandeel**

Consolidatie

Tot 31 december 2016 werden in de consolidatie opgenomen de financiële gegevens van Oost NV en PPM Oost. De deelneming PPM Oost werd voor 100% in de consolidatie betrokken waarbij een aandeel derden van 2,5% is verantwoord. Onderlinge transacties werden in de consolidatie geëlimineerd.
Per 1 januari 2017 heeft er een fusie plaatsgevonden in de zin van Titel 7 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek waarbij PPM Oost, als verdwijnende vennootschap, op is gegaan in Ontwikkelingsmaatschappij Oost Nederland NV (Oost NL) als verkrijgende vennootschap. Omdat de pooling of intrest methode is toegepast, zijn de vergelijkende cijfers retrospectief aangepast en is geen sprake meer van een geconsolideerde jaarrekening.

In het kader van de fusie zijn de aandelen in de verkrijgende vennootschap en de verdwijnende Vennootschap gewaardeerd. Op basis van die waarderingen is een ruilverhouding vastgesteld.
De ruilverhouding die ten grondslag ligt aan de toekenning van aandelen in het kapitaal van de verkrijgende vennootschap aan UT Twente en Regio Twente is vastgesteld op basis van boekwaarde.
Onder de toelichting op de balans punt 5 eigen vermogen is een captable opgenomen.

Niet-geconsolideerde maatschappijen en kapitaalbelangen

Niet gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde:
Topfonds Gelderland B.V. betreft een 95% kapitaalbelang (2016: 95%) en is gevestigd te Arnhem. De provincie Gelderland heeft prioriteitsaandelen in deze vennootschap. Conform de statutaire regeling komt het resultaat van deze vennootschap geheel toe aan de prioriteitsaandeelhouders. Consolidatie is om deze reden achterwege gebleven.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen, worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van Oost NL of de nauwe verwanten zijn verbonden partijen. Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Belastingen

Vanaf 1 januari 2016 is Oost NL belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Een bedrag van € 2,2 miljoen aan verliezen die voor voorwaartse verliescompensatie in aanmerking komen is niet in de latente belastingvorderingen opgenomen.

Schattingen

Bij de toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de directie van Oost NL zich over verschillende zaken een oordeel en maakt schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening danwel de toelichting daarop opgenomen bedragen. Indien het voor het afgeven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten. De belangrijkste schattingen in de jaarrekening hebben betrekking op de bijzondere waardeverminderingen van participaties en voorzieningen voor oninbaarheid van leningen, beide verantwoord onder de financiële vaste activa, alsmede de fair market value van de participaties.

Valutaomrekening

Een transactie in vreemde valuta wordt bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen de functionele valutakoers op transactiedatum. Monetaire balansposten in vreemde valuta worden omgerekend tegen de functionele valutakoers op de balansdatum. Niet-monetaire balansposten in vreemde valuta, die zijn gewaardeerd op historische kosten, worden omgerekend tegen de functionele valutakoers op transactiedatum. De niet-monetaire balansposten in vreemde valuta, die zijn gewaardeerd op actuele waarde, worden omgerekend tegen de functionele valutakoers geldend op het moment van waardering van de post.

Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling dan wel de omrekening van monetaire posten in vreemde valuta, worden verwerkt in de winst- en verliesrekening.

Koersverschillen die optreden bij de omrekening van een niet-monetaire balanspost in vreemde valuta die zijn gewaardeerd op actuele waarde, worden als deel van de herwaarderingsreserve direct in het eigen vermogen verwerkt, indien de waardeverandering van de niet-monetaire post ook rechtstreeks in het eigen vermogen wordt verwerkt.

Grondslagen voor waardering activa en passiva

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek en de stellige uitspraken van de richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor Jaarverslaggeving. Ter verbetering van het inzicht en gelet op het specifieke karakter van Oost NL is op grond van het Besluit Modellen Jaarrekening (art.6) op een aantal onderdelen afgeweken van de algemeen geldende voorschriften en is een beter passende en daardoor duidelijker benaming en indeling gekozen betreffende een aantal posten in de balans en resultatenrekening. Alle in de jaarrekening vermelde bedragen zijn in

duizenden euro's opgenomen tenzij anders is aangegeven. Activa en passiva zijn in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. In de balans, winst- en verliesrekening en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen, waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

Acute belastingen

De belastingen worden berekend op basis van het verantwoorde resultaat uitgaande van het geldende belastingtarief, rekening houdend met fiscaal vrijgestelde posten en geheel of gedeeltelijk niet-aftrekbare kosten.

De belastingvorderingen en -verplichtingen worden gesaldeerd indien is voldaan aan de algemene voorwaarden voor saldering.

Latente belastingen

Voor alle belastbare tijdelijke verschillen tussen de commerciële en fiscale balanswaardering, wordt een latente belastingverplichting opgenomen. Voor alle verrekenbare tijdelijke verschillen tussen de commerciële en fiscale balanswaardering en voor beschikbare voorwaartse verliescompensatie wordt een latente belastingvordering opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er fiscale winst beschikbaar zal zijn voor verrekening. De latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden opgenomen onder de financiële vaste activa respectievelijk voorzieningen.

De waardering van latente belastingverplichtingen en -vorderingen wordt gebaseerd op de fiscale gevolgen van de door de groep, per balansdatum, voorgenomen wijze van realisatie of afwikkeling van activa, voorzieningen, schulden of overlopende passiva. Hierbij wordt uitgegaan van het geldende belastingtarief. De latente belastingverplichtingen en -vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

De latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden gesaldeerd indien een in rechte afdwingbaar recht heeft om actuele belastingvorderingen te salderen met actuele belastingverplichtingen en de uitgestelde belastingvorderingen en de uitgestelde belastingverplichtingen verband houden met winstbelastingen die betrekking hebben op dezelfde fiscale eenheid en door dezelfde belastingautoriteit worden geheven.

Op dit moment acht het management het niet waarschijnlijk dat de fiscale winst beschikbaar zal zijn voor verrekening en derhalve is geen actieve latentie opgenomen.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa in eigen gebruik worden gewaardeerd tegen de kostprijs (verkrijgingsprijs), minus eventuele investeringssubsidies, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing cumulatieve bijzondere waardeverminderingen.

De materiële vaste activa worden als volgt lineair afgeschreven op basis van de geschatte economische levensduur, rekening houdend met de restwaarde:

- Huisvesting over 10 jaar
- Inventaris over 10 jaar
- Automatisering (hardware) over 3 jaar
- Automatisering (software) 3-5 jaar.

Buiten gebruik gestelde materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de boekwaarde dan wel de lagere opbrengstwaarde.

Indien de verwachting omtrent de afschrijvingsmethode, gebruiksduur en/of restwaarde in de loop van de tijd wijzigingen ondergaat, worden zij als een schattingswijziging verantwoord.

In de kostprijs worden de kosten van groot onderhoud opgenomen, zodra deze kosten zich voordoen en aan de activeringscriteria is voldaan. De boekwaarde van de te vervangen bestanddelen wordt dan als gedesinvesteerd beschouwd en ineens ten laste van de winst- en verliesrekening gebracht. Alle overige onderhoudskosten worden direct in de winst- en verliesrekening verwerkt. Een materieel vast actief wordt niet langer in de balans

opgenomen na vervreemding of wanneer geen toekomstige prestatie-eenheden van het gebruik of de vervreemding worden verwacht. De bate of last die voortvloeit uit de desinvestering wordt in de winst- en verliesrekening verwerkt.

Financiële vaste activa

Deelnemingen

Deelnemingen waarin geen invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs minus eventuele bijzondere waardeverminderingen.

Participaties

Uit hoofde van haar bedrijfsactiviteiten heeft de onderneming diverse participaties in ondernemingen.
De aandelenparticipaties worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde. De vervolgwaardering betreft de verkrijgingsprijs minus eventuele bijzondere waardeverminderingen. Het dividend wordt als resultaat aangemerkt en verwerkt onder de financiële baten en lasten. De waardering tegen verkrijgingsprijs heeft tot gevolg dat waardestijgingen van participaties niet in de cijfers tot uitdrukking komen. Ten einde toch een nader inzicht te geven in de actuele waarde, wordt in de toelichting op de balans de fair market value vermeld.

Uit hoofde van haar bedrijfsactiviteiten heeft de onderneming diverse participaties in ondernemingen. Participaties worden niet aangegaan met als doel om zeggenschap te krijgen over de onderneming, maar met als doel om te vervreemden.
Er is te allen tijde een exit strategie om dit te bereiken. In uitzonderingsgevallen kunnen meerderheidsposities ontstaan. Dit is altijd van tijdelijke aard. De betreffende participaties worden om deze redenen niet meegeconsolideerd. Voor een overzicht van kapitaalbelangen verwijzen wij naar de bijlage ‘overzicht participaties per 31-12-12017’.

Leningen

Uit hoofde van haar bedrijfsactiviteiten heeft de onderneming diverse leningen verstrekt. De leningen betreffen zowel leningen aan participaties als leningen aan ondernemingen waarin niet wordt geparticipeerd. De leningen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Baten en lasten worden in de winst- en verliesrekening verwerkt zodra de leningen een bijzondere waardevermindering ondergaan.

Bijzondere waardeverminderingen van financiële vaste activa

De directie van Oost NL beoordeelt op elke balansdatum of een financieel actief of een groep van financiële activa bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Voor alle categorieën financiële activa die tegen (geamortiseerde) kostprijs worden gewaardeerd, wordt bij aanwezigheid van objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen, de omvang van het verlies uit hoofde van de bijzondere waardevermindering bepaald en in de winst- en verliesrekening verwerkt.

Bij financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs wordt de omvang van het verlies bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de effectieve rentevoet van het financiële actief zoals die is bepaald bij de eerste verwerking van het instrument.
De nominale waarde van de vorderingen wordt verlaagd met gebruikmaking van een voorziening wegens oninbaarheid. Een voorheen opgenomen waarderingsverlies wordt teruggenomen, indien de afname van de waardevermindering verband houdt met een objectieve gebeurtenis na afboeking, tot maximaal het bedrag dat benodigd is om het actief te waarderen op de geamortiseerde kostprijs ten tijde van de terugname als geen sprake zou zijn geweest van een bijzondere waardevermindering. Het teruggenomen verlies wordt in de winst- en verliesrekening verantwoord.
Bij aandelenparticipaties gewaardeerd tegen kostprijs wordt de omvang van het verlies bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het financiële actief en de best mogelijke

schatting van de fair market value. Een voorheen opgenomen waardeverminderingsverlies wordt teruggenomen indien het wegnemen van de indicatie van een bijzondere waardevermindering objectief en structureel waarneembaar is.

Bepaling Fair Market Value

Voor de bepaling van de Fair Market Value worden de Valuation Guidelines for Private Equity and Venture Capital, ontwikkeld door AFIC, BVCA en Invest Europe, als richtlijn gehanteerd. Oost NL hanteert hier bij voorkeur de methode price of recent investment.
Als dit niet mogelijk blijkt, wordt de multiple method, discounted cash flow method of de adjusted present value method gehanteerd. De belangrijkste aannames en schattingen zijn als volgt:

- bij price of recent investment zijn dit de mogelijke wijzigingen die in de periode tussen het moment van waarderen en de transactie hebben plaatsgevonden;
- bij de multiple method is dit de toepasbaarheid en redelijkheid van de multiple. Dit hangt onder meer af van de grootte, het risicoprofiel en de winstverwachting van de onderneming waarvan de multiple wordt gehanteerd;
- bij de discounted cash flow method en de adjusted present value method zijn dit de schatting van de toekomstige kasstromen en de gehanteerde disconteringsvoet.

In de eerste twee jaar volgend op de initiële investering wordt de Fair Market Value gelijk verondersteld aan de kostprijs tenzij er indicaties zijn die waardering op kostprijs niet rechtvaardigen.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs (die bij kortlopende vorderingen de nominale waarde benadert), onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen voor oninbaarheid.

Effecten

Effecten worden gewaardeerd tegen marktwaarde. Effecten staan ter vrije beschikking en zijn beursgenoteerd. Waardeveranderingen worden in de resultatenrekening verwerkt.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is in te schatten. De voorzieningen worden opgenomen tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea wordt opgenomen voor verwachte lasten gedurende het dienstverband.
Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen en de blijfkans.

Kortlopende schulden

Bij de eerste opname van kortlopende schulden worden deze opgenomen tegen reële waarde verminderd met (in geval van een financiële verplichting die niet tegen reële waarde, met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening, is opgenomen) de direct daaraan toe te rekenen transactiekosten.

Hiermee wordt bedoeld dat als een kortlopende schuld wel tegen reële waarde met verwerking van de waardeverandering in de P&L wordt gewaardeerd (FVPL), de transactiekosten niet in de eerste waardering van de schuld worden opgenomen, maar via het resultaat worden verwerkt. Dit kan onder RJ alleen als een kortlopende schuld onderdeel is van de handelsportefeuille. Zo niet, dan is het een overige verplichting die gewaardeerd wordt tegen geamortiseerde kostprijs waarbij eerste waardering tegen reële waarde met daarin transactiekosten verwerkt. Voor derivaten (die als kortlopende schuld geclassificeerd kunnen zijn) gelden specifieke regels.

De kortlopende schulden worden na de eerste waardering gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs volgens de effectieve-rentemethode. Winst of verlies worden in de winst- en verliesrekening opgenomen zodra de verplichtingen niet langer op de balans worden opgenomen, alsmede via het amortisatieproces.

Op subsidieprojecten wordt in beginsel geen winst gerealiseerd. Opbrengsten betreffen enkel subsidies voor dekking van de kosten. Deze onderhanden projecten worden gewaardeerd tegen de gerealiseerde projectopbrengsten. De projectopbrengsten worden verantwoord ter hoogte van de projectkosten (naar rato van voortgang) voor zover deze waarschijnlijk kunnen worden verhaald.

Op de gerealiseerde projectopbrengsten worden de reeds gedeclareerde termijnen in mindering gebracht. Voor verwachte verliezen wordt een voorziening getroffen. Er wordt geen rekening gehouden met rentekosten. Indien het saldo van de gefactureerde termijnen hoger is dan de gerealiseerde projectopbrengsten, worden de onderhanden projecten gepresenteerd onder de kortlopende schulden.

Operationele leasing

Bij de vennootschap kunnen er leasecontracten bestaan waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden zijn, niet bij de vennootschap ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Verplichtingen uit hoofde van operationele leasing worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de winst- en verliesrekening over de looptijd van het contract.

Financiële instrumenten

Naast hierboven genoemde financiële instrumenten maakt Oost NL geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Opbrengsten uit ontwikkelingsactiviteiten

Deze baten hebben betrekking op:

- Exploitatiesubsidies, ook wel boekjaarsubsidies genoemd, zijnde bijdragen van onze subsidiënten Staat der Nederlanden en de Provincies Overijssel en Gelderland. Deze subsidies worden toegekend voor een verslagjaar op basis van een tussen de respectievelijke partijen overeengekomen activiteitenplan. Deze subsidies worden verantwoord in het boekjaar waarop zij betrekking hebben. Indien sprake is van onderuitputting van de subsidie wordt overeenkomstig de vigerende subsidievoorwaarden een terugbetalingsverplichting opgenomen.
- Opbrengsten uit overige opdrachten betreft de inbestedingsopdrachten en overige subsidies. Inbestedingsopdrachten betreffen specifieke opdrachten voor de Provincies Overijssel en Gelderland. Overige subsidies betreffen de Europese subsidies en andere

subsidies die niet onder eerdere noemers worden geclassificeerd. De opbrengsten worden ten gunste van het resultaat verantwoord naar rato van voortgang de hiermee samenhangende prestaties.

Opbrengsten uit participatieactiviteiten

Deze baten hebben betrekking op:

- Opbrengsten uit verkoop van participaties worden verantwoord ten gunste van het resultaat zodra de economische rechten en risico's uit hoofde van de participaties zijn overgedragen aan de verkrijgende partij.
- Rentebaten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende actiefpost.
- Dividendopbrengsten worden verantwoord in het jaar dat de vennootschap er recht op heeft.
- Opbrengsten uit beheers activiteiten hebben betrekking op beheer van participaties voor andere vennootschappen die niet in de consolidatie zijn betrokken. Deze opbrengsten worden verantwoord in de periode waarin de prestatie geleverd is.
- Overige opbrengsten worden eveneens verantwoord in de periode waarin de prestatie of dienst geleverd is.

Periodieke betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Pensioenen

De aan de pensioenuitvoerder te betalen premie wordt als last in de winst- en verliesrekening verantwoord. Te betalen premie dan wel de vooruitbetaalde premie per jaareinde wordt als overlopend passief respectievelijk overlopend actief verantwoord.

Kosten

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Afschrijvingen vinden plaats volgens de lineaire methode op basis van de geschatte economische levensduur.

Financiële baten en lasten

Rentebaten betreft rente van tegoeden bij banken en worden opgenomen tegen nominale waarde.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangen en betaalde rente en ontvangen dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Toelichting op kasstroomoverzicht

Voor een nadere toelichting op mutaties in het kasstroomoverzicht wordt verwezen naar betreffende kosten in de balans waar deze betrekking op hebben. De aanpassing voor non-cash elementen participaties en leningen bestaat uit rentebijschrijvingen, vendor loans en conversies.
De kasstroom uit investeringsactiviteiten inzake participaties en leningen betreft daadwerkelijke kasstransacties.

Risicomanagement

Voor toelichting zie pagina 19.

Toelichting op de balans

1. Materiële vaste activa

(bedragen x € 1.000)	*Huisvesting*	*Inventaris*	*Automatisering*	*Totaal*
Afschrijvingspercentage	10,0%	10,0%	*	
Aanschafwaarde	367	511	1.517	2.395
Cumulatieve afschrijving	-174	-341	-1.151	-1.666
Stand per 31 december 2016	193	170	366	729
Investeringen 2017	0	0	75	75
Afschrijving 2017	-24	-26	-196	-246
Boekwaarde per 31 december 2017	**169**	**144**	**245**	**558**
Totale aanschafwaarde	367	511	1.592	2.470
Cumulatieve afschrijving	-198	-367	-1.347	-1.912
Stand per 31 december 2017	**169**	**144**	**245**	**558**

* Onder de automatisering is voor € 240.000 software opgenomen die in 3-5 jaar wordt afgeschreven. Het restant ad € 5.000 betreft overige investeringen die in 3 jaar worden afgeschreven.

Toelichting op de balans

2. Financiële vaste activa

(bedragen x € 1.000)	*31 december 2017*	*31 december 2016*
Participaties en leningen	45.797	46.530
af: voorzieningen participaties	-13.411	-12.575
Overige financiële vaste activa	10	10
	32.396	**33.965**

Participaties en leningen

(bedragen x € 1.000)	*Participaties*	*Leningen met participaties*	*Leningen*	*Totaal*
Aanschafwaarde 31 december 2015	42.675	4.983	11.180	58.838
Bij:				
- investeringen	1.005	0	18	1.023
- uitbreidingen	1.103	330	130	1.563
- rentebijschrijving		147	158	305
Af:				
- desinvesteringen/aflossingen	5.856	620	3.561	10.037
- faillissementen/liquidatie	4.276	350	536	5.162
- omzetting	0	0	0	0
Aanschafwaarde 31 december 2016	34.651	4.490	7.389	46.530
Bij:				
- investeringen	1.798	0	250	2.048
- uitbreidingen	2.396	648	0	3.044
- rentebijschrijving	0	321	58	379
Af:				
- desinvesteringen/aflossingen	3.322	445	1.345	5.112
- faillissementen/liquidatie	0	0	1.092	1.092
- omzetting	0	0	0	0
Aanschafwaarde 31 december 2017	35.523	5.014	5.260	45.797
Voorziening	9.627	1.792	1.992	13.411
Balanswaarde 31 december 2017	**25.896**	**3.222**	**3.268**	**32.386**

De meerwaarde op basis van de fair market value van de participaties ten opzichte van de boekwaarde bedraagt per 31 december 2017 € 26,1 miljoen. Ultimo 2016 bedroeg deze meerwaarde € 24,8 miljoen.

De verstrekte leningen met een looptijd tot 1 jaar zijn samen € 2.381.000 met een gemiddeld rentepercentage van 8,21%. De verstrekte leningen met een looptijd tussen 1 jaar en 5 jaar zijn samen € 3.424.000 met een gemiddeld rentepercentage van 4,81%. De verstrekte leningen met een looptijd langer dan 5 jaar zijn samen € 4.469.000 met een gemiddeld rentepercentage van 6,82%.

Voor een nadere uitsplitsing zie ‘Overzicht participaties per 31 december 2017’ op pagina 70.

Voorzieningen participaties en leningen

(bedragen x € 1.000)		
Stand per 31 december 2015		19.761
Onttrekkingen als gevolg van:		
Gerealiseerde exits	3.247	
Faillissementen	5.011	
		8.258
Wijziging voorzieningen participaties en leningen:		
Dotatie voorziening	1.860	
Vrijval voorziening	-788	
		1.072
Stand per 31 december 2016		12.575
Onttrekkingen als gevolg van:		
Gerealiseerde exits	375	
Faillissementen	1.073	
		1.448
Wijziging voorzieningen participaties en leningen:		
Dotatie voorziening	3.517	
Vrijval voorziening	-1.233	
		2.284
Stand per 31 december 2017		**13.411**

Hiernaast zijn de noodzakelijk geachte voorzieningen gepresenteerd voor risico's van het verstrekken van risicokapitaal. De voorziening wordt bepaald door individuele beoordeling per participatie op basis van de Valuation Guidelines for Private Equity and Venture Capital, ontwikkeld door AFIC, BVCA en Invest Europe.

Overige financiële vaste activa

(bedragen x € 1.000)	*31 december 2017*	*31 december 2016*
Topfonds Gelderland B.V.	10	10
	10	**10**

Overige vaste activa betreft andere deelnemingen.

Topfonds Gelderland B.V. betreft een 95% kapitaalbelang en is gevestigd te Arnhem.
De Provincie Gelderland heeft prioriteitsaandelen in deze vennootschap.
Consolidatie is om deze reden achterwege gebleven.

3. Vorderingen

Deze post is als volgt samengesteld:

(bedragen x € 1.000)	*31 december 2017*	*31 december 2016*
Debiteuren	1.058	699
Subsidiënten	923	1.476
Overige vorderingen	2.094	1.046
	4.075	**3.221**

Op de debiteuren is in mindering gebracht een voorziening voor dubieuze debiteuren van € 535.000 (in 2016: € 311.000).

Onder de overige vorderingen is een bedrag van € 495.000 (2016: € 350.000) opgenomen inzake verbonden partijen. De nog te ontvangen Subsidiënten betreft nog te ontvangen bedragen van de Provincies Gelderland en Overijssel (2016: in 2016 aangevuld met een vordering op het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat).

4. Effecten

(bedragen x € 1.000)	*31 december 2017*	*31 december 2016*
Effecten	0	210

Effecten betreffen investeringen in eigen vermogens-instrumenten. Deze zijn verkregen naar aanleiding van een verkooptransactie van een participatie.
De mutatie in het boekjaar bestaat uit € 20.000 koersstijging en € 230.000 verkoop.

5. Liquide middelen

De samenstelling is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	*31 december 2017*	*31 december 2016*
Kasmiddelen	1	1
Bankrekeningen	51.935	47.935
	51.936	**47.936**

De liquide middelen zijn intern voor een deel gereserveerd voor gemandateerde investeringen (€ 9,4 miljoen). De organisatie houdt een buffer aan voor bijfinancieringen en beheerkosten, die ultimo 2017 € 15,6 miljoen bedroeg.

Daarnaast is er een bankgarantie van € 72.000 verstrekt jegens de verhuurder van het pand in Laan van Malkenschoten 40 te Apeldoorn.

6. Eigen Vermogen

Als gevolg van de fusie zijn de vergelijkende cijfers 2016 aangepast volgens de pooling of interest methode ervan uitgaande dat de fusie altijd al een feit was. De cijfers zijn als volgt gemuteerd:

De specificatie van het eigen vermogen is: (bedragen x € 1.000)	*Geconsolideerde balans 2016*	*Toepassen pooling of interest methode*	*Aangepaste balans 2016*
Geplaatst en gestort kapitaal	58.555	1.432	59.987
Agio reserve	12.046	550	12.596
Overige reserve	11.522	27	11.549
Onderverdeeld resultaat	-1.061	-27	-1.088
Aandeel derden	1.982	-1.982	0
	83.044	**0**	**83.044**

De omrekening van het aandeel derden in aandelenkapitaal en agio is als volgt tot stand gekomen:

	Voor fusie				**Na fusie**			
(bedragen x € 1.000) Aandeelhouders:	*Aantal aandelen*	*Nominale waarde*	*Aandeel*	*Agio*	*Aantal aandelen*	*Nominaal*	*Agio*	*Aandeel*
Provincie Overijssel	7.911.965	€ 7.912	13,51%	€ 1.627	7.911.965	€ 7.912	€ 1.627	13,19%
Provincie Gelderland	17.892.400	€ 17.892	30,56%	€ 3.681	17.892.400	€ 17.892	€ 3.681	29,83%
Staat der Nederlanden (Ministerie van Economische Zaken en Klimaat)	32.750.755	€ 32.751	55,93%	€ 6.738	32.750.755	€ 32.751	€ 6.738	54,59%
Universiteit Twente					1.431.401	€ 1.431	€ 550	2,39%
Regio Twente					1	€ 0	€ 0	0,0000017%
	58.555.120	**€ 58.555**	**100%**	**€ 12.046**	**59.986.522**	**€ 59.986**	**€ 12.596**	**100%**

Geplaatst en gestort kapitaal

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bedraagt € 250.000.000 en bestaat uit 250.000.000 aandelen ad € 1. Het geplaatst aantal aandelen is toegenomen met 1.431.402 aandelen als gevolg van de fusie en bedraagt 59.986.522 van elk € 1.

De specificatie van het eigen vermogen is: (bedragen x € 1.000)	*31 december 2017*	*31 december 2016*
Geplaatst en gestort kapitaal	59.987	59.987
Agio reserve	12.596	12.596
Overige reserve	10.461	11.549
Onverdeeld resultaat boekjaar	620	-1.088
Eigen vermogen	**83.664**	**83.044**

Hieronder volgen de overige bestaande toelichtingen op het eigen vermogen waaronder de verloopoverzichten. Bij agioreserve is de mutatie dus 0.

Agio reserve

Het agio is het meerdere dat is gestort bij de aandelenuitgifte naar aanleiding van de stortingen door aandeelhouders in 2010, 2013 en de fusie per 1 januari 2017.

Het verloop in 2017 is als volgt: (bedragen x € 1.000)	*31 december 2017*
Stand per 1 januari 2017	12.596
Mutatie 2017	0
Saldo per 31 december 2017	**12.596**

Overige reserves

Het verloop in 2017 is als volgt: (bedragen x € 1.000)	*31 december 2017*
Stand per 1 januari 2017	11.549
Bij: verdeling resultaat 2016	-1.088
Saldo per 31 december 2017	**10.461**

Onverdeeld resultaat boekjaar

Het verloop in 2017 is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	*31 december 2017*
Stand per 1 januari 2017	-1.088
Af: toevoeging aan de algemene reserve	1.088
Bij: onverdeeld resultaat 2017	620
Saldo per 31 december 2017	**620**

In de algemene vergadering van aandeelhouders is op 11 mei 2017 de jaarrekening 2016 vastgesteld. Overeenkomstig het daarin opgenomen voorstel tot bestemming van de winst is het resultaat toegevoegd aan de overige reserves.

7. Voorzieningen

Het verloop in 2017 is als volgt:

(bedragen x € 1.000)		
Stand per 1 januari 2017		103
Mutatie jubileumvoorziening		
- Dotatie	7	
- Onttrekking	8	-1
Saldo per 31 december 2017		**102**

Van de jubileumvoorziening zal naar verwachting een bedrag van € 6.000 (2016: € 7.600) binnen een jaar worden afgewikkeld.

8. Kortlopende schulden

Deze post is als volgt samengesteld:

(bedragen x € 1.000)	*31 december 2017*	*31 december 2016*
Crediteuren	789	462
Vooruitontvangen (subsidie)gelden	2.371	684
Belastingen en sociale lasten	633	603
Pensioenen	120	103
Overige kortlopende schulden en overlopende passiva	1.286	1.062
	5.199	**2.914**

Niet in de balans opgenomen regelingen en verplichtingen

Operationele lease

Oost NL heeft als lessee operationele leasecontracten voor auto's afgesloten. De toekomstige minimale leasebetalingen daarvan zijn als volgt te specificeren:

(bedragen x € 1.000)	*2017*	*2016*
verplichting < 1jr	55	48
verplichting 1 < 5jr	72	87
verplichting > 5jr	0	
Totaal	**127**	**135**

De overeenkomsten hebben een gemiddelde looptijd van vier jaar waarbij de leasebetaling een vast bedrag per jaar is.

Huurverplichtingen

Oost NL heeft een huurverplichting voor onroerend goed voor de locatie Apeldoorn. De toekomstige minimale huurbetalingen zijn als volgt te specificeren:

(bedragen x € 1.000)	*2017*	*2016*
verplichting < 1jr	235	235
verplichting 1 < 5jr	1.175	1.175
verplichting > 5jr	274	509
Totaal	**1.684**	**1.919**

De huurtermijnen worden jaarlijks geindexeerd op basis van "CPI alle huishoudens" (2006 =100).

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Toegezegde bedragen

Aan bedrijven is ultimo 2017 reeds een toezegging gedaan tot participatie door Oost NL en tot het verstrekken van leningen voor een bedrag van € 3,5 miljoen.

Fiscale eenheid omzetbelasting

De vennootschap vormt met Topfonds Gelderland, Innovatie en Energiefonds Gelderland, MKB Kredietfaciliteit Gelderland, Fonds Gelderse Cultuurleningen, Fonds Gelderse Vrijetijdseconomie en Fonds Herstructurering Bedrijventerreinen Gelderland een fiscale eenheid voor de omzetbelasting. Op grond van de standaardvoorwaarden is de vennootschap hoofdelijk aansprakelijk voor ter zake door de combinatie verschuldigde belasting.

Toelichting op de winst- en verliesrekening

(bedragen x € 1.000)

	Opbrengsten	2017		2016	
9	*Opbrengsten uit ontwikkelingsactiviteiten:*				
	Opbrengsten overige opdrachten	3.776		3.309	
	Boekjaarsubsidies:				
	> Staat der Nederlanden	1.015		1.006	
	> Provincie Overijssel	1.427		1.557	
	> Provincie Gelderland	1.523		1.523	
	Totaal opbrengsten uit ontwikkelingsactiviteiten		7.741		7.395
10	*Opbrengsten uit participatieactiviteiten:*				
	Verkoopresultaat participaties	3.774		1.815	
	Waardeverminderingen en faillissementen	65		151	
	Transactieresultaat	3.709		1.664	
	Dividend participaties	1.147		301	
	Rentebaten uit participaties	669		804	
	Overig	258		296	
	Opbrengst compensatiegelden	0		28	
	Waardeveranderingen effecten	20		103	
	Opbrengsten beheervergoeding	2.754		2.291	
	Totaal Opbrengsten uit participatieactiviteiten		8.557		5.487
	Totaal Opbrengsten		**16.298**		**12.882**

11. Personeelskosten

Personeelsbestand

(bedragen x € 1.000)

Specificatie:	*2017*	*2016*
Lonen en salarissen	7.535	6.934
Pensioenlasten	1.062	888
Sociale lasten	1.163	1.083
Inhuur personeel	186	381
	9.946	**9.286**

Per einde verslagjaar waren er 114 personen werkzaam (2016: 105), dit is exclusief ingehuurd personeel.

Gemiddeld aantal fte exclusief ingehuurd personeel: 93,5 (2016: 90,5).

11 a. Personeelskosten ontwikkelingsactiviteiten

Personeelsbestand

(bedragen x € 1.000)

Specificatie:	*2017*	*2016*
Lonen en salarissen	4.524	4.318
Pensioenlasten	694	571
Sociale lasten	789	715
Inhuur personeel	85	114
	6.092	**5.718**

Per einde verslagjaar waren er 77 personen werkzaam (2016: 70), dit is exclusief ingehuurd personeel. Gemiddeld aantal fte exclusief ingehuurd personeel: 61,0 (2016: 57,7).

11 b. Personeelskosten participatieactiviteiten

Personeelsbestand

(bedragen x € 1.000)

Specificatie:	*2017*	*2016*
Lonen en salarissen	3.010	2.616
Pensioenlasten	369	317
Sociale lasten	374	368
Inhuur personeel	101	267
	3.854	**3.568**

Per einde verslagjaar waren er 37 personen werkzaam (2016: 35), dit is exclusief ingehuurd personeel. Gemiddeld aantal fte exclusief ingehuurd personeel: 32,5 (2016: 32,8).

Pensioenen

Oost NL heeft een toegezegde pensioenregeling afgesloten bij het ABP waarop de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing zijn en waarop de verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan het pensioenfonds (ABP) worden betaald door Oost NL.
De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.
In het geval van tekort bij het ABP heeft de onderneming geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan de toekomstige premies.

De belangrijkste kenmerken van deze pensioenregeling zijn:
Het betreft een middelloonregeling.
De jaarlijkse opbouw van de pensioenaanspraken bedraagt afhankelijk van het salaris tussen de 1,7 en 1,875% van het pensioengevend salaris dat is gebaseerd op het brutoloon minus franchise ad € 13.350. Het pensioengevend salaris is gemaximeerd op ruim € 100.000.
Het werkgeversdeel van de premie bedraagt 70% van het pensioengevend salaris. Het bestuur van het pensioenfonds stelt jaarlijks de premie vast op basis van de dekkingsgraad en het verwachte rendement.
Als de middelen van het pensioenfonds het toelaten, zal het bestuur van het pensioenfonds de opgebouwde aanspraken van (gewezen) deelnemers en de ingegane pensioenen aanpassen overeenkomstig de consumentenprijsindex voor alle huishoudens.

De toeslagverlening is voorwaardelijk. Het bestuur van het pensioenfonds beslist jaarlijks in hoeverre pensioenuitkeringen en pensioenaanspraken worden aangepast.

De belangrijkste kenmerken van de uitvoeringsovereenkomst zijn:

> Deelneming in het ondernemingspensioenfonds is verplicht gesteld voor de werknemers en directie van de vennootschap en haar Nederlandse groepsmaatschappijen.
> De vennootschap en haar Nederlandse groepsmaatschappijen zijn uitsluitend verplicht tot betaling van de vastgestelde premies. In geen geval is een verplichting tot bijstorting of recht op teruggave/premiekorting.

12. Overige kosten

Deze kosten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(bedragen x € 1.000)	*2017*	*2016*
Directe participatiekosten:		
- Dotatie aan de voorziening participaties	3.517	1.860
- Vrijval voorziening desinvesteringen en faillissementen	-1.233	-788
- Overige kosten	414	789
	2.698	1.861
Directe ontwikkelingskosten	198	231
Algemene kosten	2.593	2.425
	5.489	**4.517**

In totaal is voor een bedrag van circa € 35.000 aan fusiekosten in winst- en verliesrekening opgenomen.

De dotaties aan de voorziening participaties en de vrijval van die voorzieningen zijn afkomstig van mutaties op participaties waarvan de voorziening op individuele wijze wordt bepaald.

De directe externe kosten betreffen kosten die gemaakt worden om projecten uit te voeren.
De overige directe participatiekosten betreffen voornamelijk advieskosten voor aangaan van participaties.
De algemene kosten betreffen onder andere overige personeelskosten, huisvestings-, kantoor-, inventaris- en automatiseringskosten.

12 a. Overige kosten ontwikkelingsactiviteiten

Deze kosten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(bedragen x € 1.000)	*2017*		*2016*	
Directe externe kosten	198		231	
Algemene kosten	1.379		1.312	
		1.577		**1.543**

12 b. Overige kosten participatieactiviteiten

Deze kosten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(bedragen x € 1.000)	*2017*		*2016*	
Directe participatiekosten:				
- Dotatie aan de voorziening participaties	3.517		1.860	
- Vrijval voorziening desinvesteringen en faillissementen	-1.233		-788	
Overige kosten	414		789	
		2.698		1.861
Algemene kosten		1.214		1.113
		3.912		**2.974**

13. Belastingen

Er is geen sprake van een belastinglast omdat de aan- en verkoop van participaties in fiscale zin onder de deelnemingsvrijstelling vallen.

Vergoedingen aan bestuurders en commissarissen

De bezoldiging van de bestuurders bedroeg:*

	2017	2016
Salarissen	270.389	274.168
Pensioenen	30.345	29.426
Sociale lasten	3.080	3.696

* De directie bestond in 2017 uit C.W. van Willigen (t/m 25 augustus 2017) en M. Prins.

De bezoldiging van commissarissen bedroeg € 59.000 (2016: € 59.000). Oost NL heeft geen pensioenverplichtingen naar haar commissarissen en heeft gedurende het jaar geen bedragen verleend in de vorm van voorschotten, presentiegelden of kredieten.

Apeldoorn, 17 mei 2018

De directie
M. Prins

De Raad van Commissarissen
mr. G.H.N.L. van Woerkom
G. Braaksma
drs. H.A. Doek
drs. C.E. Habes
D.J. Klein Essink RA

Voorstel bestemming resultaat 2017

Aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders wordt voorgesteld het gerealiseerde resultaat ad € 620.000 toe te voegen aan de overige reserves.
Het hier vermelde voorstel is niet in de balans verwerkt.
Het gehele resultaat van het boekjaar is verantwoord als onverdeeld resultaat boekjaar als onderdeel van het eigen vermogen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Geen.

Overige gegevens

Statutaire regeling omtrent de bestemming van de winst

In artikel 24 van de statuten is vastgelegd hoe de winstverdeling dient te geschieden.

Artikel 24

1. De winst staat ter beschikking van de algemene vergadering.
2. De vennootschap kan aan de aandeelhouders slechts uitkeringen doen voor zover het eigen vermogen groter is dan het geplaatste kapitaal vermeerderd met de reserves die krachtens de wet moeten worden aangehouden.
3. Uitkering van winst geschiedt na de vaststelling van de jaarrekening waaruit blijkt dat zij geoorloofd is.
4. De algemene vergadering kan besluiten tussentijds uitkeringen te doen, indien aan het vereiste van lid 2 is voldaan blijkens een tussentijdse vermogensopstelling opgemaakt met inachtneming van het in de wet bepaalde.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen van Ontwikkelingsmaatschappij Oost Nederland N.V.

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Ontwikkelingsmaatschappij Oost Nederland N.V. te Deventer gecontroleerd. Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Ontwikkelingsmaatschappij Oost Nederland NV per 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2017;
- de winst- en verliesrekening over 2017;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'. Wij zijn onafhankelijk van Ontwikkelingsmaatschappij Oost Nederland NV zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- het corporate governance verslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

  Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van commissarissen dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Arnhem, 17 mei 2018
Ernst & Young Accountants LLP
drs. W. van Olst RA

Overzicht participaties per 31 december 2017

	Aanvangsjaar		Belang deelneming	Statutaire zetel
2B Energy B.V.	2014	lening	10,20%	Hengelo
3D+ Geo Solutions B.V. *	2015	lening		Zutphen
ABC Board Company B.V. *	2015	lening		Nunspeet
Aemics B.V.	2005	lening		Hengelo
Anoxia Europe B.V. *	2015	lening		Putten
Antecy B.V. *	2016	lening		Hoevelaken
AppThis Group B.V. *	2015	lening		Lochem
Binnenstadservice B.V. *	2015	lening		Nijmegen
BioGeneration Ventures B.V.	2008		1,61%	Naarden
BioSenz B.V. *	2014	lening		Nijmegen
Biostream B.V. *	2016	lening		Doetinchem
Blackolive B.V.	2008	lening	29,76%	Arnhem
Bloomville Beheer B.V.	2011		49,00%	Nijkerk
BLUE-tec B.V. *	2015	lening		Wageningen
Bouman Industries B.V.	2017	lening		Almelo
Bouwpaco packaging Equipment B.V. *	2014	lening		Voorthuizen
Business Angels Technostarters II B.V.	2008		40,00%	Haaksbergen
Bussman Groep B.V.	2013		32,00%	Beuningen
Caenator B.V. *	2016	lening		Wageningen
Campus Business Center B.V.	2004	lening	20,00%	Hengelo
Capturin B.V. *	2016	lening		Velp

Overzicht participaties per 31 december 2017

	Aanvangsjaar		Belang deelneming	Statutaire zetel
Carbon Space Frames B.V. *	2014	lening		Zutphen
Centre4Moods B.V. *	2016	lening		Teuge
Check-Points Holding B.V.	2006		10,00%	Wageningen
Course Ready B.V.	2016	lening		Wageningen
CO2BO B.V. *	2014	lening		Hengelo
CTN Vastgoed B.V.	2014	lening		Nijmegen
CWR Mobility B.V.	2010		13,39%	Nijmegen
Deepwater-Energy B.V. **	2013	lening		Arnhem
DHM Dental B.V.	2013	lening		Arnhem
Dialoc ID Products B.V. *	2015	lening		Harderwijk
Digest Inn B.V. *	2016	lening		Nijmegen
DINST *	2016	lening		Gendt
Dovideq Medical	2017		11,12%	Holten
DuraGreen B.V. *	2015	lening		Huissen
EasyRiet B.V. *	2014	lening		Harderwijk
Elestor *	2016	lening		Arnhem
EMC Powergen *	2016	lening		Arnhem
Encapson B.V.	2016		13,81%	Enschede
E-Nose B.V. *	2014	lening		Zutphen
Enzyre *	2016	lening		Nijmegen
Equestic Holding *	2016	lening		Nijmegen

Overzicht participaties per 31 december 2017

	Aanvangsjaar		Belang deelneming	Statutaire zetel
Facility Point Arnhem B.V.	1999		37,80%	Arnhem
Ferm RFID Solutions B.V.	2011		20,00%	Ophemert
Fewle B.V. *	2014	lening		Doesburg
Foodcase International B.V.	2013	lening	7,35%	Wageningen
FourVision HR Plus Sales B.V. *	2015	lening		Arnhem
Fresh Idea Factory	2013	lening		Lochem
GATT Technologies B.V. *	2014	lening		Nijmegen
GOM Apeldoorn B.V. (ETV)	2000		100,00%	Arnhem
Graphileon *	2016	lening		Wageningen
Green Insight B.V.	2013		20,00%	Enschede
Green Vision Holding B.V.	2005	lening	42,02%	Arnhem
Hallo Zorg B.V. *	2016	lening		Arnhem
Hamwells Holding B.V. *	2015	lening		Arnhem
HCM Medical B.V. *	2016	lening		Nijmegen
Home Care Home *	2016	lening		Hoevelaken
iBuildGreen B.V.*	2016	lening		Arnhem
ICOAN B.V. *	2014	lening		Putten
Innovation Industries	2017		2,92%	Amsterdam
Innovation IQ B.V.*	2015	lening		Arnhem
InteRNA Technologies B.V.	2011		6,17%	Nijmegen
ITS Language	2013	lening		Doetinchem

Overzicht participaties per 31 december 2017

	Aanvangsjaar		Belang deelneming	Statutaire zetel
iWelcome B.V. **	2015	lening	20,00%	Amersfoort
Jacht- en Schietsportcentrum Harderwijk B.V. *	2015	lening		Harderwijk
JDB Didactics B.V.	2011	lening		Ede
Kentaa B.V. *	2016	lening		Arnhem
Kaspar Koch Holding B.V.	2014	lening		Nijmegen
Koninklijke FrieslandCampina N.V.	2010	lening		Wageningen
Konnekt Smartdrinks B.V. *	2015	lening		Wageningen
Laad.NL Holding B.V. *	2014	lening		Harderwijk
Laser Technology Janssen B.V. *	2016	lening		Wijchen
Lead Pharma Holding B.V.	2007		25,84%	Nijmegen
Left Loyalty B.V. *	2015	lening		Nunspeet
Macédes B.V.	2013	lening		Arnhem
Magic Mobs B.V. *	2014	lening		Nijmegen
Med Angel *	2016	lening		Nijmegen
Meester Affineurs *	2016	lening		Wageningen
Micronit Microfluidics B.V.	2001		21,86%	Enschede
MilkWays Holding B.V. **	2013	lening		Hattem
Mimetas	2014		17,50%	Enschede
Momala B.V. *	2016	lening		Nijmegen
Mosaïc Systems B.V.	2004	lening	43,31%	Enschede
MPS Group B.V.	2013		22,56%	Didam

Overzicht participaties per 31 december 2017

	Aanvangsjaar		Belang deelneming	Statutaire zetel
MUNDO 3D printing **	2013	lening		Kootwijkerbroek
Mijn Onderneming Duurzaam B.V. *	2016	lening		Elst
Nectar 3D B.V. (The Hive)	2017		25,52%	Arnhem
Nederlands-Duitse Internet Exchange B.V.	2003*		25,00%	Enschede
New Day at Work *	2016	lening		Nijkerk
Novioscan B.V. *	2015	lening		Nijmegen
NovioSense B.V. **	2013	lening		Nijmegen
Novo language	2013	lening		Nijmegen
NSure Holding B.V.	2011		15,42%	Wageningen
ODIN Company *	2016	lening		Nijmegen
Okimono B.V. *	2014	lening		Arnhem
Oneplanetcrowd International B.V.	2017		6,81%	Amsterdam
Opiliones B.V. *	2015	lening		Winterswijk
Optisense B.V.	2009	lening		Enschede
Optixolar B.V. *	2014	lening		Asperen
OrgaNext Life Science BV *	2015	lening		Arnhem
Panthera Group B.V.	2001		24,35%	Enschede
Panthera International BV	2016		1,73%	Enschede
PB International B.V.	2011	lening		Zelhem
Pectcof *	2014	lening		Wageningen
Perrit B.V.	2011	lening	27,29%	Hengelo

Overzicht participaties per 31 december 2017

	Aanvangsjaar		Belang deelneming	Statutaire zetel
Phocabby Nederland B.V. *	2015	lening		Nijmegen
Phortman Medical B.V.	2011	lening		Ruurlo
Pieter Nieuwland Holding B.V.	2014	lening		Nijmegen
Point-One Starter Fund U.A.	2008		9,24%	Eindhoven
Polyketting B.V. *	2014	lening		Zelhem
PriHealth B.V.	2013	lening		Nijkerk
ProductIP B.V.	2009		8,86%	Ede
Qalumma B.V. *	2014	lening		Nijkerk
Recore Systems B.V.	2009	lening	28,19%	Enschede
RotaQ B.V. *	2014	lening		Beek
Rothec B.V.	2012	lening		Arnhem
Sigmascreening B.V.	2014		9,67%	Enschede
Sit & Heat B.V.	2013	lening		Wijchen
Sleep a.i. *	2016	lening		Nijmegen
Snocom B.V. **	2015	lening	20,36%	Nijmegen
Solesta BV **	2016	lening	20,00%	Nijmegen
SolMates B.V.	2011		27,97%	Enschede
Sportief Opgewekt B.V. *	2015	lening		Arnhem
Standing-Strong B.V.	2012	lening		Nijmegen
StexFibers B.V. *	2015	lening		Arnhem
Stroke2Prevent B.V.	2014		9,96%	Hattem

Overzicht participaties per 31 december 2017

	Aanvangsjaar		Belang deelneming	Statutaire zetel
Superbuddy (People Food Group)	2017		9,85%	Zwolle
Symetrics B.V *	2014	lening		Apeldoorn
Talqs B.V. *	2016	lening		Lunteren
Test Inspire B.V. *	2015	lening		Kootwijkerbroek
Thermosmart **	2013	lening		Arnhem
Topell Energy B.V.	2013		8,23%	Duiven
Tractus 3D B.V.	2017		34,38%	Ammerzoden
Transformator Beheer B.V.	2013	lening		Fleringen
TSC Solar B.V.	2010	lening		Nijmegen
Twente Medical Systems International B.V.	1999		23,13%	Enschede
Twente Technology Fund B.V.	2010		9,85%	Enschede
Twente Technology Solutions B.V. (3T)	2014	lening	29,41%	Enschede
Varibel Innovations B.V.	2012	lening		Arnhem
Vitalnext B.V. *	2016	lening		Wageningen
Vither Hyperthermia B.V.	2010	lening	11,00%	Nijkerk
Vuurs B.V. *	2015	lening		Zutphen
Watch-E B.V.	2013	lening		Arnhem
Wattsun pop-up power B.V. *	2016	lening		Arnhem
Xenikos B.V.	2012		8,43%	Nijmegen
Yellow Pallet B.V.	2012	lening		Wageningen

** Lening uit Gelderland voor innovaties II*

*** Tevens een lening uit Gelderland voor Innovaties II*

Bijlagen

Raad van Commissarissen

De Raad bestaat uit de volgende leden:

mr. G.H.N.L. van Woerkom (voorzitter RvC, lid remuneratiecommissie)

In functie: *18 mei 2015*
Benoemingstermijn: *vier jaar*
Geslacht: *Man*
Geboortedatum: *9-8-1955*
Nationaliteit: *Nederlands*

Functies:

- Voorzitter Detailhandel Nederland;
- Voorzitter Raad van Toezicht AWVN;
- Lid Dagelijks Bestuur VNO-NCW;
- Lid SER;
- Bestuurslid Stichting Ahold Continuïteit;
- Voorzitter Raad van Toezicht Hotelschool Den Haag;
- Voorzitter Raad van Commissarissen Stichting Ymere;
- Voorzitter Bestuur Vereniging Toezichthouders in Woningcorporaties;
- Lid Klankbordgroep Raad van Bestuur PGGM;
- Vicevoorzitter Raad van Commissarissen Badhotel Domburg.

drs. H.A. Doek (lid RvC, voorzitter auditcommissie)

In functie: *13 oktober 2009*
Benoemingstermijn: *2e benoemingstermijn van vier jaar per 8 mei 2014*
Geslacht: *Man*
Geboortedatum: *13-6-1947*
Nationaliteit: *Nederlands*

Functies:

- Voorzitter Stichting Kasteel Middachten, de Steeg;
- Lid Raad van Commissarissen Robbers & Van den Hoogen tot 1 juli 2017;
- Lid Raad van Commissarissen Topfonds Gelderland B.V.;
- Treasurer Europa Nostra.

D.J. Klein Essink RA (lid RvC, lid auditcommissie)

In functie: *1 juni 2017*
Benoemingstermijn: *vier jaar*
Geslacht: *Man*
Geboortedatum: *11-10-1961*
Nationaliteit: *Nederlands*

Functies:

- Chief Financial en Risk Officer Coöperatie TVM U.A.;
- Algemeen secretaris Bestuur Coöperatie TVM U.A.;
- Lid Raad van Commissarissen en voorzitter auditcommissie van RENDO Holding N.V.

G. Braaksma
(lid RvC)

In functie: *7 januari 2014*
Benoemingstermijn: *vier jaar*
Geslacht: *Man*
Geboortedatum: *2-7-1957*
Nationaliteit: *Nederlands*

Functies:

> Eigenaar Prospectu, Business Coaching & Supervision;
> Voorzitter Twente Board;
> Lid management team Photon Delta;
> Voorzitter Raad van Commissarissen Super B International B.V.

drs. C.E. Habes
(lid RvC, voorzitter remuneratiecommissie)

In functie: *8 mei 2014*
Benoemingstermijn: *vier jaar*
Geslacht: *Vrouw*
Geboortedatum: *19-3-1965*
Nationaliteit: *Nederlands*

Functie:

> Global Head of HR, Aegon Asset Management;
> Lid Dagelijks Bestuur, Aegon Asset Management SSC, Hongarije.

Directie

De directie bestaat uit:

M. Prins
(directeur Oost NL)

Functies:

- Lid Investment Committee Dutch Venture Initiative S.A. SICAR (Luxemburg);
- Lid Investment Committee Dutch Venture Initiative II S.A. SICAR (Luxemburg);
- Waarderingsexpert Fidimec NV, IMEC, Leuven (B);
- Lid Board of Advisors Fieldlab SMART Base;
- Adviseur van de Stichting Health Valley Netherlands;
- Lid Stuurgroep Novio Tech Campus.

Investment Committee Fonds-in-fondsinvesteringen

Het committee Fonds-in-fondsinvesteringen bestaat uit:

drs. R.W.M. Nijs (voorzitter)

Aftredend bij:
Algemene Vergadering 2019

Functies:

> Founding partner SC-Synergie;
> Board member StartMonday;
> Founding partner bij Inclsve B.V.;
> Voorzitter van de Investeringscommissie van het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland;
> Lid van De Onderlinge van 1719 U.A.;
> Directeur van de Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen;
> Voormalig lid van de Raad van Advies van SID the Netherlands Chapter;
> Oprichter van TheRockGroup;
> Voormalig lid van de Raad van Advies van ShareBusiness;
> Voorzitter van de Raad van Toezicht van BIDNetwork;
> Voormalig Projectleider Holland Financial Centre;
> Voormalig directeur Maatschappelijk verantwoord Ondernemen bij de Rabobank;
> Voormalig directeur Financiële Logistiek en Corporate Insurance bij de Rabobank;
> Voormalig Directeur EMEA bij HNC Software;
> Voormalig SEVP bij ABN AMRO bank.

drs. O.E.J.H. Takx (plaatsvervangend voorzitter)

Aftredend bij:
Algemene Vergadering 2020

Functies:

> Interim manager, bestuurder en ondernemer;
> Corporate Finance Adviseur, directeur Dodoni Netherlands B.V.;
> Oprichter en DGA Brick Finance B.V.;
> Voormalig directeur Oosterdok Ontwikkeling;
> Voormalig Financieel adviseur Crisiscare Trubendorffer;
> Voormalig Adviseur Innovatiekredieten Agentschap NL;
> Voormalig Interim directeur Arch Hill Capital NV;
> Voormalig lid Raad van Commissarissen Capcorp Investments B.V.;
> Voormalig managing partner Greenfield Capital Partners NV;
> Voormalig board member Fortis Bank investment banking.

drs. B.N.M. van der Maarel

Afgetreden bij:
Algemene Vergadering 2017

Functies:

> Directeur Dolphin Insight B.V., advies financieringen, investeringen en overnames o.a. voor Convent Capital;
> Commissaris bij Innovation Quarter en voorzitter van de audit commissie;
> Commissaris bij Meerlanden NV en voorzitter van de audit commissie;
> Lid Raad van Advies CPI Governance;
> Voormalig lid Jury New Venture;
> Voormalig Venture Partner, Inkef Capital;
> Voormalig Interim Corporate Finance Director VimpelCom;
> Voormalig Director Corporate Finance ING Bank;
> Voormalig Executive Director Corporate Development (Strategy en M&A voor - ABN AMRO Groep);
> Voormalig Senior Vice President, Leveraged Finance ABN AMRO;
> Voormalig Risk Management & Relationship Management Grootbedrijf ABN AMRO;
> Voormalig Commissaris Robin Radar Facilities B.V. voor Inkef Capital;
> Voormalig Bestuurslid Stichting Dansateliers Rotterdam.

Investment Committee Directe Investeringen

Het committee Directe Investeringen bestaat uit:

B. Franse (voorzitter)

Aftredend bij:
Algemene Vergadering 2018

Functies:
- Voorzitter Raad van Advies Imkerij de Traaij;
- Voorzitter Raad van Commissarissen Royal Lovink Industries B.V.;
- Lid Raad van Commissarissen Rabobank Vallei en Rijn;
- Lid Raad van Advies WerkmandeJong;
- Lid bestuur Stichting Bruil-Kombex-Arnhem;
- Lid commissie waarde bepaling VX Company;
- Corporate Finance adviseur bij SKG Beheer B.V.;
- Adviseur Hubbers Interieurbouw;
- Voormalig partner PWC.

drs. J. van Hellemond (vice-voorzitter)

Aftredend bij:
Algemene Vergadering 2018

Functies:
- Voormalig plaatsvervangend voorzitter Raad van toezicht VVV Hollands Midden;
- Voormalig commissaris bij o.a. Helpman Holding, Postiljon Hotels, Best Fencing, Packschut en PPM Oost;
- Voormalig General Partner bij Atlas Venture;
- Voormalig Groepsdirecteur Wolters en Schaberg;
- Voormalig Beheerder deelnemingen NOM;
- Voormalig Lid KvK en Fabr. Arnhem en omgeving;
- Voormalig algemeen directeur Agterhof Houtindustrie.

dr. K. Wiedhaup (lid)

Aftredend bij:
Algemene Vergadering 2019

Functies:
- Medeoprichter en voormalig bestuurslid Health Valley Netherlands;
- Lid Raad van Commissarissen van Bio Generation Ventures B.V., Naarden;
- Lid Ambassadeursnetwerk van Universiteit Twente;
- Lid van het Curatorium van Stichting Maatschappij en Onderneming (SMO), Den Haag;
- Voormalig lid Raad van Commissarissen Pantarhei Bioscience, Zeist;
- Voormalig lid Raad van Bestuur Organon International en Managing Director Global R&D;
- Voormalig Director Pharma Group Akzo-Nobel;
- Voormalig Vice-voorzitter Raad van Toezicht Academisch Ziekenhuis Maastricht;
- Voormalig Lid Raad van Toezicht Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis Nijmegen.

A.A. Olijslager (lid)

Aftredend bij:
Algemene Vergadering 2019

Functies:

- Voorzitter Raad van Commissarissen Arriva Nederland NV;
- Lid Raad van Commissarissen RENEWI NV;
- Officier in de Orde van Oranje-Nassau;
- Voorzitter Raad van Commissarissen Ondernemend Oranje Kapitaal;
- Non-executive director Board Groupe Pierre et Vacances SA;
- Voorzitter Raad van Advies LSP Health Economics Fund;
- Voormalig Voorzitter Concerndirectie van Royal Friesland Foods NV.

ir. P.J.J.G. Nabuurs (lid)

Aftredend bij:
Algemene Vergadering 2018

Functies:

- Onafhankelijk adviseur en eigenaar van IIW (Independent Industry Watching);
- Lid van de Raad van Toezicht van VieCuri (Ziekenhuizen Venlo/Venray);
- Voorzitter commissie kwaliteit en veiligheid van VieCuri;
- Voorzitter Raad van Commissarissen Neptunus;
- Voorzitter Raad van Commissarissen KIWA Water Research;
- Voorzitter benchmark Commissie Borssele;
- Voorzitter STAK Curf Logistics B.V.;
- Voormalig CEO NV Kema.

G.J. Oplaat (lid)

Afgetreden bij:
Algemene Vergadering 2017

Functies:

- Voorzitter Nederlandse pluimveeverwerkende Industrie (NEPLUVI);
- Lid Raad van Advies Van Westreenen B.V.;
- Directeur Brook Consultancy;
- Commissaris Rabobank West Twente;
- Voorzitter Stimuland;
- Voorzitter Raad van Toezicht IJsselgroep;
- Bestuurslid CSI Twente;
- Voormalig Voorzitter Kamer van Koophandel Centraal Gelderland;
- Voormalig Lid van de Tweede Kamer der Staten Generaal;
- Voormalig Lid van het Benelux parlement;
- Voormalig Lid van de gemeenteraad van Markelo;
- Voormalig deelgenoot van een grote agrarische onderneming;
- Voormalig Algemeen directeur Green bio power.

Global Reporting Initiative Content Index Oost NL - in overeenstemming met de GRI Standards - Core optie

GRI 102	*Algemene indicatoren*	*Pagina*
	1. Organisatieprofiel	
102-1	Naam van de organisatie.	Voorwoord, p.4
102-2	Voornaamste merken, producten en/of diensten.	Voorwoord, p.4 Samenvatting resultaten 2017, p.6
102-3	Locatie van het hoofdkantoor van de organisatie.	Omslag achterzijde
102-4	Het aantal landen waar de organisatie actief is.	Voorwoord, p.4
102-5	Eigendomsstructuur en rechtsvorm.	Profiel, p.14-15
102-6	Afzetmarkten.	Profiel, p.14-15
102-7	Omvang van de verslaggevende organisatie.	Profiel, p.14-15 Kerngetallen Oost NL, p.23
102-8	Samenstelling medewerkersbestand.	Kerngetallen Oost NL, p.23
102-9	Omschrijving van de keten van de organisatie.	Profiel, p.14-15
102-10	Significante veranderingen tijdens de verslagperiode.	Verslag van de Raad van Commissarissen, p.8-10
102-11	Uitleg over de toepassing van het voorzorgsprincipe door de verslaggevende organisatie.	Maatschappelijke waarde, p.16-17
102-12	Extern ontwikkelde economische, aan milieu gerelateerde en sociale handvesten, principes die door de organisatie worden onderschreven.	Verslag van de Raad van Commissarissen, p.8-10 Risicomanagement, p.19-21
102-13	Lidmaatschappen van verenigingen (zoals brancheverenigingen) en (inter)nationale belangenorganisaties.	Maatschappelijke waarde, p.16-17

GRI 102		*Pagina*
	2. Strategie	
102-14	Verklaring van de hoogste beslissingsbevoegde van de organisatie.	Voorwoord, p.4 Verslag van de Raad van Commissarissen, p.8-10
	3. Ethiek en integriteit	
102-17	Beschrijving van de door de organisatie gehanteerde waarden, principes, standaarden en gedragsnormen, zoals een gedragscode.	Profiel - Corporate governance, p.16
	4. Bestuursstructuur	
102-18	De bestuursstructuur van de organisatie.	Verslag van de Raad van Commissarissen, p.8-10 Human Resource Management, p.22
	5. Overleg met belanghebbenden	
102-40	Lijst van groepen belanghebbenden.	Maatschappelijke waarde, p.16-17
102-41	Werknemers onder een collectieve arbeidsovereenkomst.	Human Resource Management, p.23
102-42	Uitgangspunten voor de inventarisatie en selectie van belanghebbenden.	Maatschappelijke waarde, p.16-17
102-43	Wijze waarop belanghebbenden worden betrokken.	Maatschappelijke waarden, p.16-17
102-44	Belangrijkste onderwerpen en vraagstukken die uit het overleg met belanghebbenden naar voren zijn gekomen.	Maatschappelijke waarden, p.16-17

Global Reporting Initiative Content Index Oost NL - in overeenstemming met de GRI Standards - Core optie

GRI 102		Pagina
	6. Verslaggevingsprofiel	
102-45	Overzicht van alle ondernemingen die in de geconsolideerde jaarrekening zijn opgenomen en die niet onder dit verslag vallen.	Toelichting op de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening p.41
102-46	Proces voor het bepalen van de inhoud en specifieke afbakening van het verslag en hierbij gehanteerde uitgangspunten.	Niet volledig beschikbaar. Oost NL is nog niet in staat om over dit onderdeel te kunnen rapporteren. Het is wel haar ambitie om dit in de toekomst te doen.
102-47	Materiële onderwerpen die tijdens het proces ter bepaling van de inhoud van het verslag zijn vastgesteld.	Maatschappelijke waarde, p.16-17
102-48	Gevolgen van een eventuele herformulering van informatie die in een eerder verslag is verstrekt en de redenen voor deze herformulering.	Oost NL draagt er ieder jaar zorg voor dat de informatie in het jaarverslag aangescherpt wordt. Dit leidt tot herformulering van informatie t.o.v. eerdere jaarverslagen. Specifieke herformuleringen en de reden daarvoor zijn duidelijk aangegeven in de verslaggeving.
102-49	Significante veranderingen ten opzichte van vorige verslaggevingsperiodes ten aanzien van reikwijdte en afbakening.	Dit is het eerste jaar dat de materiaiteitsanalyse is uitgevoerd. Daarom is de rapportage op deze indicator niet van toepassing.
102-50	Verslaggevingsperiode waarop de verstrekte informatie betrekking heeft.	1 januari 2017 tot en met 31 december 2017
102-51	Datum van het meest recente vorige verslag.	mei 2017
102-52	Verslaggevingscyclus.	Jaarlijks
102-53	Contactpersoon voor vragen over het verslag of de inhoud daarvan.	Colofon, p.95
102-54	GRI-toepassingsniveau.	GRI Content Index Oost NL - in overeenstemming met de GRI Standards - Core Optie, p.84
102-55	GRI Content Index.	GRI Content index Oost NL, p.84-89
102-56	Beleid met betrekking tot assurance.	Het is de intentie van Oost NL om in de toekomst het jaarverslag te laten verifiëren door een externe partij.

GRI 203	*Indirecte economische impact (indirecte economische waarde, internationale handel, bedrijfsvestiging)*	*Pagina*
103-1/2/3	Management aanpak.	Investeren, p.30-32 Internationaliseren, p.33-35
203-1	Infrastructuur investeringen en geleverde diensten.	Profiel, p.14-15 Innoveren, p.27-29 Investeren, p.30-32 Internationaliseren, p.33-35
203-2	Significante indirecte economische impact, inclusief de grootte van de impact.	Realisatie versus doelstellingen, p.18 Innoveren, p.27-29 Investeren, p.30-32 Internationaliseren, p.33-35

GRI Content Index Oost NL - in overeenstemming met de GRI Standards - Core optie

GRI 414	Sociale beoordeling leverancier (duurzaamheid in de keten)	Pagina
103-1/2/3	Management aanpak.	Maatschappelijk waarde - MVO, p.16
414-1	Nieuwe leveranciers die zijn gecontroleerd op sociale criteria.	Investeren - Duurzaamheid, p.30
	Andere materiele onderwerpen voor Oost NL die niet tot de specifieke indicatoren van GRI behoren **Duurzame werkgelegenheid**	
103-1/2/3	Management aanpak.	Realisatie versus doelstellingen, p.18 Investeren: Duurzaamheid, p.30 Internationaliseren, meer arbeidsplaatsen dan verwacht, p.33
Oost NL 1	Aantal arbeidsplaatsen.	Internationaliseren, meer arbeidsplaatsen dan verwacht, p.33
	Duurzame ontwikkeling	
103-1/2/3	Management aanpak.	Realisatie versus doelstellingen, p.18 Investeren: Duurzaamheid, p.30 Internationaliseren, meer arbeidsplaatsen dan verwacht, p.33
Oost NL 2	Aantal projecten aangewend die ingaan op duurzame ontwikkeling.	Realisatie versus doelstellingen, p.18 Investeren: Duurzaamheid, p.30

		Pagina
	Innovatie	
G103-1/2/3	Management aanpak.	Realisatie versus doelstellingen, p.18 Investeren: Duurzaamheid, p.30 Internationaliseren, meer arbeidsplaatsen dan verwacht, p.33
Oost NL 3	Aantal uitgelokte investeringen.	Realisatie versus doelstellingen, p.18

Afkortingen en begrippen

AFIC	Australian Foundation Investment Company
AV	Algemene Vergadering
BVCA	British Private Equity & Venture Capital Association
FGC	Fonds Gelderse Cultuurleningen BV
FGV	Fonds Gelderse Vrijetijdseconomie
FHBG	Fonds Herstructurering Bedrijventerreinen Gelderland
GDPR	General Data Protection Regulation
GRI	Global Reporting Initiative
GvI	Gelderland voor Innovaties
IEG	Innovatie- en Energiefonds Gelderland
IFO	Innovatiefonds Overijssel
IFT	Innovatiefonds Twente
INTERREG	Europese subsidieregeling voor innovatieve en duurzame projecten die Europa sterker maken
Invest-NL	Financierings- en ontwikkelingsinstelling (voorheen NIA: Nederlands Investerings Agentschap)
iPro-N	Intelligente Producten Nederland-Duitsland
M&C	Marketing & Communicatie
MKG	MKB Kredietfaciliteit Gelderland
NFIA	Netherlands Foreign Investment Agency
NPEX	mkb-beurs
ROCKET	Regional Collaboration on Key Enabling Technologies
ROM	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij
RvC	Raad van Commissarissen
RVO.nl	Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland
SKBN	Stichting Kennisalliantie Bedrijventerreinen Nederland
S2M	Sustainable Surfaces & Membranes
SPECTORS	Sensor Products for Enterprises Creating Technological Opportunities in Remote Sensing
Trade & Innovate NL	Platform van publieke organisaties voor internationalisering

Afkortingen en begrippen

Business Development

Uitgelokte investering

Omvang uitgelokte investeringen bij programma's, innovatieprojecten en business cases. Gemeten uitgelokte publiek en/of private investeringen na beschikking/contract/ getekende confirmation letters.

Arbeidsjaren

Werkgelegenheid blijft een belangrijke indicator maar deze is bijna niet op voorhand bij een innovatieproject of businesscase aan te geven. We voeren een tweesporenbeleid. Lijn 1 is dat we het aantal arbeidsplaatsen tellen wat de ondernemer voorziet (hoe moeilijk ook) dat hij/ zij gaat bewerkstelligen met het (publieke en private) investeringsvolume. Daarnaast rekenen we met het investeringsvolume uit, conform de Brainport werkgelegenheidsmultiplier, hoeveel arbeidsjaren gemoeid gaan met de uitgelokte investering. Deze rekenmethode wordt ook al door het Ministerie van EZK overgenomen. Deze multiplier is: 1 miljoen stimulering leidt uiteindelijk tot 88 arbeidsjaren (1 miljoen leidt tot 8 R&D arbeidsjaren, 24 arbeidsjaren in productie, 24 arbeidsjaren bij toeleveranciers en 32 arbeidsjaren in services). We zien met het SMART worden van de economie dat arbeid in veel gevallen niet meer samenvalt met het bedrijf sec (het bedrijf kan dus efficiënter werken ten koste van arbeid) maar dat deze arbeid wel wordt gecreëerd in aanpalende sectoren (bijvoorbeeld software, robotica, logistiek). Daarmee doet de multiplier van Brainport ook recht aan de ontwikkeling in de economie.

Capital

Verstrekte financieringen

Het geheel van gecommitteerde bedragen aan ondernemingen in het verslagjaar, inclusief alle fondsen onder beheer.

Uitgelokte investeringen

De door andere investeerders, financiers en banken in het verslagjaar verstrekte bedragen aan bedrijven in onze portefeuille, inclusief alle fondsen onder beheer.

Arbeidsplaatsen (fte)

Actueel aantal fte versus verwacht aantal fte over 5 jaar in de bedrijven waarin wordt deelgenomen of waaraan financiering is verstrekt.

Meerwaarde

Het verschil tussen de waarde van een participatie, berekend op basis van fair market value en de boekwaarde.

Fair market value

Fair market value is de benadering van de marktwaarde. De fair market value kan gebaseerd zijn op een recente investering door een derde partij in de participatie, op de waarde van een vergelijkbaar bedrijf of op een berekening van toekomstige kasstromen.

International

Aangetrokken Investeringen

Inschatting van ondernemer aan investeringen in grond en gebouwen voor de komende 3 jaar (bij huur 5 jaar) plus de investering in machines etc. in de komende 3 jaar.

Arbeidsplaatsen (fte)

Aantal nieuwe directe arbeidsplaatsen te realiseren binnen drie jaar n.a.v. bedrijfsvestiging of –uitbreiding in Oost-Nederland, zoals aangegeven door de betrokken bedrijven en bevestigd in een confirmation letter. Om dubbeltellingen te voorkomen is hierbij rekening gehouden met de gemaakte afspraken met partners over wie over deze bedrijven rapporteert.

Maatschappelijke indicatoren

Reductie CO2 (in kg)

Totale besparing op CO2 gedurende het jaar in de bedrijven waarin wordt deelgenomen of waaraan financiering is verstrekt.

R&D-uitgaven

Het totaal aan R&D-uitgaven gedurende het jaar in de bedrijven waarin wordt deelgenomen of waaraan financiering is verstrekt.

Samenwerkingsverbanden

Het totaal aantal samenwerkingsverbanden met kennisinstellingen (waaronder universiteiten, hogescholen, kennisparken en valleys) in de bedrijven waarin wordt deelgenomen of waaraan financiering is verstrekt.

Duurzame samenwerkingsverbanden

Het totaal aantal duurzame samenwerkingsverbanden met andere bedrijven gedurende het jaar.

Octrooien

Het totaal aantal octrooien dat gedurende het jaar is verleend aan de bedrijven waarin wordt deelgenomen of waaraan financiering is verstrekt.

Prijzen en awards

Het totaal aantal (nominaties voor) prijzen en awards dat is verleend aan de bedrijven waarin wordt deelgenomen of waaraan financiering is verstrekt.

Corporate Governance

De Nederlandse corporate governance code (hierna: de Code), zoals die per 1 januari 2017 in werking is getreden, richt zich op de governance van beursgenoteerde vennootschappen en geeft een richtsnoer voor effectieve samenwerking en bestuur. Hoewel Oost NL geen beursgenoteerde vennootschap is, zijn de directie en Raad van Commissarissen van Oost NL van opvatting dat de Code op onderdelen betekenisvol is voor een goede corporate governance. Het jaar 2017 is daarom vooral oriënterend geweest en voor volgend jaar willen we een en ander nader uitwerken.
In deze paragraaf geeft Oost NL aan op welke wijze en in welke mate zij invulling geeft aan de naleving van de Code.

De Code zelf is onderverdeeld in vijf hoofdstukken:

I. Lange termijn waardecreatie
II. Effectief bestuur en toezicht
III. Beloningen
IV. Algemene vergadering
V. One-tier bestuursstructuur

Per hoofdstuk geeft de Code principes en nader uitgewerkte best practice bepalingen. Oost NL past de principes en best practices van de Code toe voor zover deze van toepassing zijn op een organisatie van onze omvang en inrichting. De governance van Oost NL is gebaseerd op de statuten waarin het verlichte structuurregime wordt gevolgd, de door de aandeelhouders verstrekte aandeelhoudersinstructie, diverse reglementen en in de Code opgenomen principes en best practice bepalingen. Er volgt een beschouwing op de codehoofdstukken, de bijbehorende principes en de daaraan gekoppelde best practice bepalingen.

Over de naleving en handhaving van de Code wordt jaarlijks gerapporteerd in het jaarverslag.

Lange termijn waardecreatie

Voor wat betreft lange termijn waardecreatie verwijzen we naar pagina 14-15.
In het jaarverslag rapporteert de directie over de werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem. Dit systeem is binnen Oost NL bij de medewerkers bekend. Periodiek wordt hierover (via de auditcommissie) aan de Raad van Commissarissen gerapporteerd. Eveneens wordt een risicomanagementrapport opgesteld dat wordt besproken met de Raad van Commissarissen.
Oost NL heeft geen interne audit functionaris, omdat naar de mening van de directie en Raad van Commissarissen de mitigerende werking van deze functie niet opweegt tegen de aanvullende kosten die hiermee gepaard gaan.

Met betrekking tot de rol van de Raad van Commissarissen leven we de in de Code vermelde best practice bepalingen na. Het jaarverslag verschijnt standaard met een verslag van de Raad van Commissarissen.
Betreffende de rol, benoeming, beloning en beoordeling van het functioneren van de externe accountant leven we de bepalingen uit de Code na. De externe accountant bevragen we standaard in de Raad van Commissarissen en in de algemene vergadering over zijn verklaring ten aanzien van de betrouwbaarheid van de jaarrekening. Voorts rapporteren de directie en de Raad aan de algemene vergadering over de onafhankelijkheid van de externe accountant. De directie en de Raad brengen een weloverwogen voordracht uit tot benoeming van een externe accountant. Hiertoe maken directie en Raad periodiek, ten minste eenmaal in de vier jaar, een grondige beoordeling van het functioneren van de externe accountant in de diverse entiteiten waarin deze accountant functioneert. De benoeming van de externe accountant door de algemene vergadering vindt jaarlijks opnieuw plaats.

Ten aanzien van de uitvoering van de werkzaamheden van de externe accountant worden de best practice bepalingen nageleefd, met uitzondering van hetgeen hierna wordt toegelicht. De externe accountant heeft niet een concept auditplan besproken met het bestuur, noch is een dergelijk plan aan de auditcommissie voorgelegd. Echter, tijdens de interimcontrole is het auditplan met de finance afdeling van Oost NL besproken. We hebben het voornemen om dit in 2018 nader vorm te geven.
De externe accountant wordt niet betrokken bij de inhoud en publicatie van andere financiële berichten dan de jaarrekening. Verder is er geen behoefte geweest aan een overleg tussen de auditcommissie en de accountant zonder aanwezigheid van de directie. Bevindingen van de externe accountant worden opgenomen op in het accountantsverslag . Dit accountantsverslag wordt besproken tijdens een raadsvergadering waarbij de externe accountant (actief) aanwezig is. De externe accountant rapporteert datgene wat hij onder de aandacht van de directie en de Raad wil brengen over zijn controle van de jaarrekening en de daaraan gerelateerde controles.

Effectief bestuur en toezicht

De Raad van Commissarissen heeft een profielschets opgesteld voor zijn omvang en samenstelling, rekening houdend met de aard van de onderneming, haar activiteiten en de gewenste deskundigheid en achtergrond van de commissarissen. In de profielschets is tevens het diversiteitsbeleid voor de samenstelling van de Raad van Commissarissen en onafhankelijkheidscriteria voor de commissarissen opgenomen. Van elke commis-

saris worden in het jaarverslag de personalia opgenomen als genoemd in best practice bepaling 2.1.2 van de Code. De Raad bestaat thans uit 4 mannen en 1 vrouw. Deze verdeling voldoet niet aan het wettelijke streefcijfer voor de verhouding man-vrouw en het eigen streven, zoals opgenomen in de profielschets, naar een gemengde samenstelling met betrekking tot geslacht. In 2017 is de heer Schepers afgetreden. Bij de werving voor deze vacature is er uitdrukkelijk aandacht geweest voor werving van vrouwelijke kandidaten en zijn mogelijk geschikte vrouwelijke kandidaten actief benaderd. Na gesprekken met zowel mannelijke als vrouwelijke kandidaten is de heer Klein Essink benoemd tot commissaris aangezien zijn ervaring en kwaliteiten het beste aansloten bij de profielschets. Bij toekomstige (nieuwe) benoemingen zal de vennootschap wederom streven naar verdere verbetering van de balans man / vrouw.
Alle commissarissen zijn onafhankelijk zoals bedoeld in de Nederlandse Corporate Governance Code. Dit wordt eveneens in het verslag van de Raad van Commissarissen vermeld.

De directie van Oost NL is éénhoofdig, als gevolg waarvan geen doelstellingen bestaan ten aanzien van diversiteit van het bestuur. Vanwege de reeds eerder gesloten arbeidsovereenkomst met de directeur van Oost NL is de best practice bepaling die stelt dat een bestuurder voor een periode van maximaal vier jaar wordt benoemd thans niet toepasbaar.
Bij Oost NL geschiedt de benoeming van bestuurders door de algemene vergadering. Commissarissen worden benoemd voor een periode van vier jaar en kunnen daarna maximaal één keer worden herbenoemd voor een periode van vier jaar. Bij benoeming of herbenoeming wordt de profielschets in acht genomen. De Raad van Commissarissen heeft een rooster van aftreden vastgesteld waarin zoveel mogelijk wordt voorkomen dat commissarissen gelijktijdig aftreden. Het rooster van aftreden is op de website van de vennootschap geplaatst. Tevens heeft de Raad van Commissarissen een competentiematrix opgesteld om balans te houden in benodigde deskundigheid en ervaring binnen zijn gelederen.
De Raad van Commissarissen kent een remuneratiecommissie, welke tevens fungeert als selectie- en benoemingscommissie. Deze commissie is onder andere belast met de voorbereiding van de besluitvorming van de raad van commissarissen omtrent selectie en benoeming van commissarissen. De Raad van Commissarissen, onder leiding van de voorzitter, heeft ten minste eenmaal per jaar buiten aanwezigheid van de directie een open gesprek over zowel zijn eigen functioneren (en gewenste competenties), het functioneren van de afzonderlijke commissies van de Raad en dat van de individuele commissarissen en de directie.

Het reglement van de Raad van Commissarissen is vooralsnog geïncorporeerd in de statuten van Oost NL. Oost NL is voornemens om in 2018 een separaat reglement voor de Raad van Commissarissen op te stellen, welk reglement tevens zal voorzien in reglementen voor de ingestelde commissies.
Van de drie in de Code genoemde commissies (audit, remuneratie, selectie & benoeming) kent Oost NL er twee: de audit- en remuneratiecommissie. De remuneratiecommissie fungeert tevens als selectie- en benoemingscommissie.
De controller en de directie maken geen deel uit van de auditcommissie, wel zijn ze als gast aanwezig bij de commissievergaderingen. De door de commissies voorbereide besluiten worden ter besluitvorming voorgelegd aan de Raad van Commissarissen.

De voorzitter van de Raad van Commissarissen voldoet aan hetgeen de Code van hem verlangt, op benoeming van een vice-voorzitter na. Oost NL kent een corporate secretary team, welk team ook de Raad van Commissarissen ondersteunt. Elke nieuw benoemde commissaris volgt een introductieprogramma waarbij het hele managementteam wordt betrokken. Er wordt ook overigens voldaan aan het principe omtrent besluitvorming en functioneren van het bestuur en de Raad van Commissarissen en de bijbehorende best practices.

De kernwaarden van Oost NL zijn “integer”, “vindingrijk” en “betrokken”. Deze kernwaarden zijn vastgesteld door de directie en dragen bij aan een cultuur gericht op lange termijn waardecreatie. De kernwaarden zijn besproken met de Raad van Commissarissen. Aan deze kernwaarden is door het management betekenis gegeven door het benoemen van de bijbehorende houding en het gedrag (competenties). De kernwaarden en de competenties komen bij de medewerkers jaarlijks terug in de gesprekkencyclus tussen medewerkers en leidinggevenden. Binnen Oost NL kan en mag een ieder een ander aanspreken (op een positief kritische wijze) op de ervaren houding en/of het ervaren gedrag. Daarnaast is binnen Oost NL een Gedragscode Integriteit vastgesteld in samenwerking met de ondernemingsraad. Deze gedragscode is goedgekeurd door de Raad van Commissarissen en de directie. In het overleg met de ondernemingsraad wordt ook gesproken over gedrag en cultuur binnen Oost NL.

Voor het geval van het vermoeden van een misstand of een integriteitsschending is een klokkenluidersregeling vastgesteld, welke is geplaatst op de interne website van Oost NL.

Door Oost NL is een van de commissarissen, mevrouw Habes, aangewezen als vertrouwenspersoon ten behoeve van de klokkenluidersregeling. De regeling voorziet in bescherming van medewerkers tegen gevolgen van een melding.
Verder kent Oost NL een klachtenprocedure voor externe relaties. Indien een klacht wordt ingediend, wordt deze in eerste instantie behandeld door de directie. Indien een klacht naar onvoldoende tevredenheid is afgehandeld door de directie heeft de indiener van de klacht de mogelijkheid om zich te wenden tot een onafhankelijke deskundige. Ook overigens wordt voldaan aan hetgeen de Code stelt omtrent misstanden en onregelmatigheden.
Oost NL houdt zich aan wat in de code is gesteld ten aanzien van de belangenverstrengeling tussen de vennootschap enerzijds, en de directie en de commissarissen anderzijds.
In 2017 is geen sprake geweest van een dergelijke belangenverstrengeling. Mocht belangenverstrengeling aan de orde zijn, dan wordt hierover gerapporteerd in het jaarverslag. De statuten bevatten regels voor de wijze waarop omgegaan wordt met tegenstrijdige belangen van directeuren en commissarissen, waaronder begrepen een meldingsplicht voor directeuren en commissarissen bij kennisneming van een tegenstrijdig belang. Zoals in de winst- en verliesrekening nader is geduid, ontvangt Oost NL jaarlijks subsidies van diverse van haar aandeelhouders. Voor het overige is er geen sprake van transacties tussen Oost NL en haar aandeelhouders. Hetgeen in de Code is vermeld omtrent overnamesituaties is op Oost NL niet van toepassing omdat Oost NL geen beursgenoteerd bedrijf is en haar statuten een kwaliteitseis bevatten voor de aandeelhouders alsmede een blokkeringsregeling op grond waarvan aandelen slechts kunnen worden overgedragen nadat deze te koop zijn aangeboden aan de medeaandeelhouders.

Beloningen
Oost NL stemt het beloningsbeleid met haar aandeelhouders af en houdt zich aan de normen die binnen de overheid gelden. Het beloningsbeleid geldt zowel voor de medewerkers als voor de directie. Oost NL volgt de Code, voor zover van toepassing, waar het de hoogte, samenstelling, vaststelling en openbaarmaking van de bezoldiging van de directie betreft. De beloning van de directie wordt vastgesteld door de Raad van Commissarissen. Volledigheidshalve zij ook vermeld dat de directie, de commissarissen en de medewerkers geen aandelenbezit hebben, noch in Oost NL, noch in de participaties van de business unit Capital, noch direct, noch indirect.
De bezoldiging van de commissarissen wordt op grond van de statuten van Oost NL vastgesteld door de algemene vergadering, waarbij statutair is bepaald dat de uitgangspunten van de Wet normering topinkomens als maximum hebben te gelden.

Algemene vergadering
Oost NL volgt de Code zoveel mogelijk waar het betreft de algemene vergaderingen. Voorstellen tot goedkeuring door de algemene vergadering worden schriftelijk toegelicht.
Op de agenda wordt vermeld welke punten ter bespreking en welke punten ter besluitvorming zijn.
Commissarissen zijn niet aanwezig tijdens de algemene vergadering waarin over hun voordracht wordt gestemd.
De externe accountant woont de algemene vergadering bij waarin de jaarrekening wordt behandeld en is bevoegd daarin het woord te voeren. De externe accountant kan over zijn verklaring omtrent de getrouwheid van de jaarrekening worden bevraagd door de algemene vergadering.
De directie en de Raad van Commissarissen dragen zorg voor een adequate informatievoorziening en voorlichting aan de algemene vergadering.

Bij Oost NL nemen (afgevaardigden van) alle aandeelhouders deel aan de besluitvorming in de jaarlijkse algemene vergadering. Mocht dit nodig zijn, zal Oost NL de aandeelhouders de mogelijkheid geven om voorafgaand aan de algemene vergadering stemvolmachten respectievelijk steminstructies te verstrekken aan een onafhankelijke derde. De aandeelhouders kunnen met alle andere aandeelhouders communiceren en stemmen naar eigen inzicht.
Bij Oost NL is er geen sprake van financieringspreferente aandelen, institutionele beleggers danwel certificering van aandelen. De Code wordt op deze onderdelen dan ook niet toegepast.

One-tier bestuursstructuur
Bij Oost NL is sprake van een (eenhoofdige) directie en een Raad van Commissarissen, zodat de Code niet wordt toegepast voor zover het gaat om een one-tier bestuursstructuur.

Colofon

Oost-Nederland, mei 2018

Ontwerp en vormgeving
Neerlandsvlak, Zutphen

Redactie
Rob Vullings, Tekstschrijvers.nl
Sustainalize

Eindredactie
Zoltan Laszlo, Oost NL

Fotografie
Oost NL

Met het gebruik van woorden als ‘wij’, ‘onze’ en ‘ons’ wordt verwezen naar Oost NL. Wij streven er continu naar om onze MVO-activiteiten en verslaglegging te verbeteren. Daarom stellen we als feedback, vragen en opmerkingen over ons jaarverslag zeer op prijs. Neem hiervoor contact op via info@oostnl.nl.

Laan van Malkenschoten 40
Postbus 1026
7301 BG Apeldoorn
088 667 01 00

info@oostnl.nl
www.oostnl.nl

oost nl

Ontwikkelingsmaatschappij
Oost-Nederland